

Sivistyslautakunta 6.2.2013 § 14 Perus-
turvalautakunta 27.2.2013 § 26
Tekninen lautakunta 19.2.2013 § 12
Wiitaunionin johtoryhmä 21.3.2013
Kaupunginhallitus 3.6.2013 § 158
Kunnanhallitus 17.6.2013 § 156
Kaupunginvaltuusto 17.6.2013 § 68
Kunnanvaltuusto 24.6.2013 § 65

TARKISTUS 2014/2015

Perusturvalautakunta 25.6.2014 § 74
Sivistyslautakunta 25.11.2014 § 153
Tekninen lautakunta 17.12.2014 § 115
Ympäristölautakunta 15.12.2014 § 109
Wiitaunionin johtoryhmä 2.12.2014
Kaupunginhallitus 2.2.2015 § 37
Kunnanhallitus
Kaupunginvaltuusto 16.3.2015 § 15
Kunnanvaltuusto

WIITAUNIONIN

PALVELUSTRATEGIA

VUOSILLE 2013 – 2017

TARKISTUS 2014

| | |
|---|----|
| 1. Johdanto | 3 |
| 2. Palvelustrategian linjausten lähtökohdat | 4 |
| 2.1 Wiitaunionin SWOT-analyysi | 4 |
| 2.2. Väestönkehitys ja vaikutukset palvelutarpeisiin vuosina 2013 - 2017 | 5 |
| 2.3. Työllisyyden ja työllisyysmenojen kehittyminen vuosina 2013 - 2017 | 7 |
| 2.4. Palvelutarpeen kokonaisrahoitus vuosina 2013 - 2017..... | 8 |
| 2.5. Wiitaunionin henkilöstömuutokset vuosina 2013 – 2017 | 10 |
| 3. Palveluiden järjestäminen | 11 |
| 3.1. Perusturvan palvelut | 11 |
| 3.1.1. Hallinto | 11 |
| 3.1.2. Sosiaalipalvelut | 12 |
| 3.1.3. Perhe- ja mielenterveyspalvelut | 14 |
| 3.1.4. Vammaispalvelut | 15 |
| 3.1.5. Vanhuspalvelut | 17 |
| 3.1.6. Vastaanottopalvelut..... | 19 |
| 3.1.8. Työterveyshuolto | 26 |
| 3.1.9. Erikoissairaanhoido..... | 27 |
| 3.1.10. Yhteenveto | 27 |
| 3.2. Sivistystoimen palvelut | 29 |
| 3.2.1. Hallinto | 29 |
| 3.2.2. Perusopetus | 29 |
| 3.2.3. Lukiokoulutus | 29 |
| 3.2.4. Opistotoiminta | 30 |
| 3.2.5. Kirjastotoiminta | 31 |
| 3.2.6. Vapaa-ajan toiminta..... | 31 |
| 3.2.7. Varhaiskasvatus | 32 |
| 3.2.8. Yhteenveto | 33 |
| 3.3. Teknisen toimen palvelut | 33 |
| 3.3.1. Hallinto | 33 |
| 3.3.2. Yhdyskuntatekniset palvelut | 34 |
| 3.3.3. Kiinteistötoimi | 36 |
| 3.3.4. Ruoka- ja puhtauspalvelut..... | 37 |
| 3.3.5. Maankäyttö..... | 40 |
| 3.3.7. Yhteenveto | 40 |
| 3.4. Keskushallinto ja tukipalvelut | 40 |
| 3.4.1. Tukipalvelut..... | 40 |
| 3.4.2. Keskushallinto/ Viitasaari..... | 41 |
| 3.4.3. Keskushallinto/ Pihtipudas..... | 41 |
| 3.4.4. Yhteenveto | 42 |
| 4. Yhteenveto palvelutuotannon muutoksista ja uusista tuotantotavoista | 42 |
| 5. Seuranta ja arviointi | 43 |
| Ympäristötoimen palvelut | 43 |
| Hallinto | 43 |
| Rakennusvalvonta | 44 |
| Ympäristönsuojelu..... | 46 |
| Ympäristöterveysvalvonta | 47 |
| Eläinlääkintä..... | 49 |
| Eläinsuojelu | 50 |

1. Johdanto

Kunnan **palvelustrategia** on osa kuntastrategiaa. Sen laadinnassa korostuu valtuuston vahva osallistuminen. Hallitus, kuntajohtajat ja johtavat viranhaltijat vastaavat, että strategiaprosessi on avoin ja osallistuva. On tärkeää, että luottamushenkilöiden ja henkilöstön lisäksi palvelustrategiatyöhön osallistuvat kuntalaiset, yhdistykset, järjestöt ja yritykset.

Kunnan **palvelustrategiaan kuuluvat kaikki palvelut**, joista kunnalla on lainsäädännön perusteella järjestämisvastuu sekä muut palvelut, jotka kunta on ottanut järjestettäväkseen. Kunnat voivat tuottaa järjestämisvastuulla olevia palveluita omissa organisaatioissaan tai muiden kuntien kanssa tai hankkia palveluita kunnan ulkopuolisilta tuottajilta, kuten yksityisiltä yrittäjiltä ja kolmannen sektorin järjestöiltä. Palvelustrategia vastaa, miten kuntapalvelut Wiitaunionissa, Pihtiputaan kunnassa ja Viitasaaren kaupungissa järjestetään ja tuotetaan valtuustokautena 2013 – 2017.

Wiitaunionin palvelustrategian tarve on tullut esille niin kevään 2012 talouden tasapainottamistyön yhteydessä kuin unionin perussopimuksen uudistamista koskevissa neuvotteluissakin. Kuntaparin johtoryhmässä on sovittu, että työ tehdään omana työnä johtoryhmän toimesta. Wiitaunionin ohjausryhmässä 21.8.2012 sovittiin työn etenemisestä ja pääsiallisesta sisällöstä.

Palvelustrategian laatiminen on edellyttänyt **Wiitaunionin toimintaympäristön arviointia**, mm. kuntarakenneuudistuksen yhteydessä ja erityisesti sosiaali- ja terveystalouden uudistamisessa. Palvelustrategian avulla varaudutaan muutoksiin, jotka liittyvät alueen elinolojen ja palvelutarpeiden muutoksiin, kaupungin ja kunnan käytettävissä olevien taloudellisten resurssien niukkenemiseen, henkilöstön saatavuuteen, yhteistyömahdollisuuksiin muiden kuntien, yritysten ja kolmannen sektorin kanssa sekä ulkopuolisen palvelutarjonnan vaihtoehtoihin ja markkinoiden kehitysnäkyymiin.

Niin Viitasaaren kaupungin kuin Pihtiputaan kunnankin väestörakenne on muuttumassa iäkkäämpään suuntaan. Tästä johtuu, että myös palvelutarve ovat voimakkaassa muutoksessa. Keskeiset toimintaympäristön muutokset alueella liittyvät **asukasluvun alenemiseen ja väestön ikääntymiseen**. Palvelutuotannossa suurimmat muutokset liittyvät henkilöstön eläköitymiseen. **Niukkenevien resurssien ja muutuvan palvelukysynnän tilanteessa palveluprosesseja ja toimintatapoja täytyy uudistaa**, jotta kuntalaisille voidaan taata laadukkaat ja hyvin saavutettavissa olevat palvelut tulevina vuosina.

Palvelustrategiassa määritellään, mitkä palvelut on tarpeen säilyttää lähellä asukkaita ja mitkä voidaan hakea kauempaa, esim. keskitetystä palvelupisteestä. Tavoitteena on tuottaa palvelut entistä joustavammin ja kustannustehokkaammin, ilman että palvelujen saatavuus ja laatu heikkenevät. Lisäksi palvelustrategia antaa tietoa mm. siitä, mitä toimintoja ja palveluja Wiitaunioni aikoo kehittää omana toimintanaan ja mitkä toiminnot avataan ulkopuolisille markkinoille – joko kokonaan tai osittain ulkopuolisten toimijoiden hoidettavaksi.

Vaihtoehtoisia toimintatapoja ovat esimerkiksi:

- **oma palvelutuotanto**
- **kuntayhteistyö**
- ostopalvelut ja ulkoistaminen **yrityksille**
- yhteistyö **kolmannen sektorin** kanssa
- **yhteistyöverkostot**

Peruslähtökohta vaihtoehtoisten toimintatapojen käyttöönotolle tulee olla, että uusien toimintatapojen on tuotettava asiantuntevaan ja luotettavaan selvitykseen perustuvaa lisäarvoa palveluiden käyttäjille ja kuntien asiakkaille. Kunnan organisaatiossa tulee olla riittävä määrä erityisasiantuntijuutta vaihtoehtoisten

toimintatapojen käyttöönottoa, seurantaa ja valvontaa varten, koska viime kädessä kunnat vastaavat järjestämänsä palvelun laadusta ja tarkoituksenmukaisuudesta.

Uusi tuottamistapa valitaan ainoastaan tilanteessa, jossa tiedetään oman toiminnan todelliset kustannukset sekä laadullinen taso. Ainoastaan tällöin erilaiset palveluntuotantomenetelmät ovat vertailukelpoisia. Uuden tuottamistavan valinnassa on huomioitava seuraavat **periaatteet**:

- Uuden tuottamistavan valintaan on perusteltu syy.
- Palvelun uudesta tuottamistavasta tehdään aina erillinen päätös.
- Tuottamistavan valinnasta tehdään yritysvaikutusten ja muiden vaikutusten arviointi.
- Jos uudella tuottamistavalla tai palvelun kilpailuttamismenettelyllä arvioidaan olevan oleellista vaikutusta paikalliseen yritystoimintaan tai työpaikkoihin, asia tuodaan jo valmisteluvaiheessa kaupunginhallituksen/kunnanhallituksen tietoon.
- Vuorovaikutusta paikallisten yrittäjien kanssa lisätään mm. hankintojen toteuttamisessa
- Pyritään mahdollisuuksien mukaan pitkiin ostopalvelusopimuksiin ja optiomahdollisuuksien hyödyntämiseen mikäli se toiminnan kannalta on tarkoituksenmukaista
- Uusi tuottamistapa voi koskea myös vain osaa toiminnasta.
- Tieto siitä, mitä palvelun tuottaminen kuntien omana toimintana maksaa, on edellytys uuden tuottamistavan valinnan käynnistämiseksi.
- Uutta tuottamistapaa valittaessa kiinnitetään huomiota myös palveluiden laatuun.
- Uuden tuottamistavan valinnan yhteydessä pyritään turvaamaan kuntien henkilökunnan asema. Vaihtoehtoina ovat mm. siirtyminen kuntien organisaation sisällä vapautuviin tehtäviin tai liikkeenluovutuksen periaattein mahdollisen uuden työnantajan palvelukseen. Joustavan uudelleensijoittumisen edesauttamiseksi voidaan tarjota järjestelyiden kohteena oleville henkilöille myös täydennyskoulutusta.

Strategian avulla asukkaat, palveluyritykset sekä kunnan ja kaupungin henkilöstö voivat varautua palvelutarjonnan muutoksiin. Palvelustrategiassa tehdyt linjaukset ovat perusta vuosittaiselle talousarviolle ja taloussuunnitelmalle kuitenkin niin, että talouden perusrakenteiden muuttuessa myös strategiaa voidaan tarkistaa. Muutoksia voi tulla myös valtion kuntia ja yhteistoiminta-alueita koskevissa linjauksissa. Lähipalveluiden määrittely ja palvelutuotantotapojen suunnittelu ovat tärkeää palvelutuotannon perustaa siinäkin tilanteessa, että kuntien tai yhteistoiminta-alueiden hallintoon kohdistuisi olennaisia muutoksia. Palvelustrategian toteutumista seurataan vuosittain talousraportoinnin yhteydessä ja se päivitetään viimeistään vuonna 2017 valtuustokauden vaihtuessa.

2. Palvelustrategian linjausten lähtökohdat

2.1 Wiitaunionin SWOT-analyysi

Vahvuudet

- sijainti nelostien varrella
- hyvä palvelutaso
- monipuoliset elinkeinot
- uudet tai remontoidut tilat
- kattavat peruspalvelut lähellä
- osaava henkilöstö
- luonnonympäristön monimuotoisuus

Heikkoudet

- pitkät etäisyydet kuntien sisällä ja välillä
- väestörakenteen muutoksen aiheuttama palvelutarpeiden jatkuva kasvu ja vaikutus talouteen
- väestötappio
- kuntien tavoitteiden erilaisuudesta johtuva kitka
- menokasvu on tulokasvu suurempi
- perheiden ongelmat ja nuorten syrjäytyminen

Mahdollisuudet

- elinvoiman lisääminen
- yksityisen ja julkisen sektorin yhteistyö
- alueelliset, kuntarajattomat palveluratkaisut
- kuntien samankaltaisuus
- päällekkäisten toimintojen vähentäminen
- innovaatioiden hyödyntäminen
- kuntien ja maakunnan yhteistyön tiivistäminen

Uhat

- huoltosuhteen huono kehitys
- työvoiman saatavuus tietyillä ammattialoilla
- valtion toimenpiteet tehtävien ja rahoituksen osalta
- syrjäytyminen, erityisesti nuorten osalta
- väestönvähennyksen jatkuminen
- lähipalvelujen väheneminen
- työpaikkojen häviäminen

2.2. Väestönkehitys ja vaikutukset palvelutarpeisiin vuosina 2013 - 2017**Väestön kehitys vuosina 2000 - 2020**

| Vuosi | Viitasaari | Pihtipudas | Yhteensä | Muutos |
|-------|------------|------------|----------|--------|
| 2000 | 8 010 | 5 303 | 13 313 | |
| 2005 | 7 458 | 4 917 | 12 375 | -938 |
| 2010 | 7 174 | 4 563 | 11 737 | -638 |
| 2011 | 7 065 | 4 500 | 11 565 | -172 |
| 2012 | 6 997 | 4 412 | 11 409 | -156 |
| 2013 | 6 912 | 4 361 | 11 273 | -136 |
| 2014 | 6 846 | 4 293 | 11 139 | -134 |
| 2015 | 6 782 | 4 232 | 11 014 | -125 |
| 2016 | 6 725 | 4 175 | 10 900 | -114 |
| 2017 | 6 670 | 4 121 | 10 791 | -109 |
| 2018 | 6 624 | 4 068 | 10 692 | -99 |
| 2019 | 6 580 | 4 020 | 10 600 | -92 |
| 2020 | 6 540 | 3 974 | 10 514 | |

Lasten lukumäärän kehittyminen/ 0-6 vuotiaiden lukumäärä

| Vuosi | Viitasaari | Pihtipudas | Wiitaunioni |
|-------|------------|------------|-------------|
| 2000 | 551 | 346 | 897 |
| 2005 | 445 | 338 | 783 |
| 2010 | 364 | 339 | 703 |
| 2011 | 352 | 327 | 679 |
| 2012 | 355 | 313 | 668 |
| 2013 | 356 | 310 | 666 |
| 2014 | 353 | 298 | 651 |
| 2015 | 355 | 294 | 649 |
| 2016 | 353 | 286 | 639 |
| 2017 | 353 | 278 | 631 |
| 2018 | 356 | 284 | 640 |
| 2019 | 357 | 287 | 644 |
| 2020 | 357 | 287 | 644 |
| Yht. | -194 | -59 | -253 |

Arvioitu lasten lukumäärä vuosina 2013 - 2017 on 51 lasta/vuosi (keskiarvo syntyneiden lasten määrästä vuosina 2007- 2011). Vuosi 2012 sisältää syntyneet/syntyvät lapset ajalta 1.1.2006 - 31.12.2012.

Oppilasmäärän kehittyminen

| Vuosi | Viitasaari | Pihtipudas | Wiitaunioni |
|-----------|------------|------------|-------------|
| 2000-2001 | 921 | 639 | 1560 |
| 2005-2006 | 820 | 578 | 1398 |
| 2010-2011 | 664 | 493 | 1157 |
| 2011-2012 | 642 | 458 | 1100 |
| 2012-2013 | 611 | 445 | 1056 |
| 2013-2014 | 580 | 445 | 1025 |
| 2014-2015 | 559 | 452 | 1011 |
| 2015-2016 | 540 | 451 | 991 |
| 2016-2017 | 521 | 437 | 958 |
| 2017-2018 | 501 | 443 | 944 |
| 2018-2019 | 493 | 431 | 924 |
| 2019-2020 | 469 | 424 | 893 |
| Yhteensä | - 452 opp. | - 215 opp. | - 667 opp. |

Oppilasmäärien vähentymä on saatu vertaamalla lv. 2000 – 2001 ja 2019 – 2020 oppilasmääriä toisiinsa.

Vanhusten lukumäärä / Viitasaari

| | Ennusteet 28.9.12 | | | | | | |
|-------------|------------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | 2011 | 2012 | 2015 | 2020 | 2030 | 2035 | 2040 |
| | (toteuma) | | | | | | |
| Koko väestö | 7065 | 6986 | 6782 | 6540 | 6254 | 6141 | 6034 |
| 65-74 | 954 | 990 | 1093 | 1234 | 1084 | 934 | 774 |
| 75-84 | 740 | 764 | 766 | 766 | 1065 | 1037 | 990 |
| 85-94 | 213 | 211 | 263 | 332 | 390 | 516 | 602 |
| 95- | 13 | 15 | 15 | 23 | 41 | 46 | 55 |
| yhteensä | 1920 | 1980 | 2137 | 2355 | 2580 | 2533 | 2421 |
| | lisäys/ed.vuosi | 60 | 157 | 218 | 225 | -47 | -112 |
| | lisäys/ v 2011 | 60 | 217 | 435 | 660 | 613 | 501 |
| | henkilöinä | | | | | | |

| TILVIS ym. (2001) : 4 % 65-74 -vuotiaista, 11 % 75-84 -vuotiaista ja 35 % 85 - vuotta täyttäneistä henkilöistä sairastaa vaikeaa tai keskivaikeaa dementiaa. | | | | | | | |
|--|--------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | Ennusteet 28.9.12 | | | | | | |
| Viitasaari | 2011 | 2012 | 2015 | 2020 | 2030 | 2035 | 2040 |
| | (toteuma) | | | | | | |
| 65-74 | | 38 | 40 | 44 | 49 | 43 | 37 |
| 75-84 | | 81 | 84 | 84 | 84 | 117 | 114 |
| 85- | | 79 | 79 | 97 | 124 | 151 | 197 |
| yhteensä | | 199 | 203 | 225 | 258 | 311 | 370 |
| | lisäys/ed.vuosi | | 4 | 23 | 33 | 53 | 37 |
| | lisäys/ v 2011 | | 4 | 27 | 59 | 113 | 171 |
| | henkilöinä | | | | | | |

Lähde: Tilastokeskus

Vanhusten lukumäärä / Pihtipudas

| Pihtipudas | Ennusteet 28.9.2012 | | | | | | |
|-----------------|------------------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|-------------|
| | 2011 | 2012 | 2015 | 2020 | 2030 | 2035 | 2040 |
| | (toteuma) | | | | | | |
| Koko väestö | | 4428 | 4232 | 3974 | 3625 | 3508 | 3417 |
| 65-74 | 551 | 547 | 597 | 639 | 569 | 507 | 440 |
| 75-84 | 380 | 402 | 406 | 402 | 499 | 497 | 472 |
| 85-94 | 113 | 136 | 145 | 153 | 187 | 237 | 265 |
| 95- | 8 | 7 | 12 | 15 | 18 | 23 | 26 |
| Yhteensä | 1052 | 1092 | 1160 | 1209 | 1273 | 1264 | 1203 |
| lisäys/ed.vuosi | | 40 | 68 | 49 | 64 | -9 | -61 |
| lisäys/v.2011 | | 40 | 108 | 157 | 221 | 212 | 151 |
| henkilöinä | | | | | | | |

TILVIS ym. (2001): 4% 65-74-vuotiaista, 11% 75-84-vuotiaista ja

35% 85-vuotta täyttäneistä henkilöistä sairastaa vaikeaa tai keskivaikeaa dementiaa.

| Pihtipudas | Ennusteet 28.9.2012 | | | | | | | |
|-----------------|---------------------|------------|------------|------------|------------|------------|------------|--|
| | 2011 | 2012 | 2015 | 2020 | 2030 | 2035 | 2040 | |
| 65-74 | 22 | 22 | 24 | 26 | 23 | 20 | 18 | |
| 75-84 | 42 | 44 | 45 | 44 | 55 | 55 | 52 | |
| 85- | 42 | 50 | 55 | 59 | 72 | 91 | 102 | |
| Yhteensä | 106 | 116 | 124 | 129 | 150 | 166 | 172 | |
| lisäys/ed.vuosi | | 10 | 8 | 5 | 21 | 16 | 6 | |
| lisäys/v. 2011 | | 10 | 18 | 23 | 44 | 60 | 66 | |
| henkilöinä | | | | | | | | |

Lähde: tilastokeskus

Sairastavuusindeksi, ikävakioitu (id:184)

| | 2004 | 2005 | 2006 | 2007 | 2008 | 2009 | 2010 | 2011 |
|------------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|-------|
| Pihtipudas | 126,3 | 123,5 | 120,4 | 130,1 | 134,6 | 136,3 | 133,3 | 132,4 |
| Viitasaari | 117,2 | 117,9 | 118,4 | 118,5 | 122,5 | 120,4 | 122 | 124,3 |
| Koko maa | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 | 100,0 |

Ä©; THL, Tilasto- ja indikaattoripankki SOTKANet 2005 - 2012

2.3. Työllisyyden ja työllisyysmenojen kehittyminen vuosina 2013 - 2017

Työttömyystilastot

| Vuosi | Viitasaari | | Pihtipudas | | | |
|---------|--------------------------|----------------------------------|--|--------------------------|----------------------------------|--|
| | Työttömät työnhakijat | Työttömät nuoret alle 25 v | Pitkäaikais- työttömät (yhdenjak.) | Työttömät työnhakijat | Työttömät nuoret alle 25 v | Pitkäaikais- työttömät (yhdenjak.) |
| 2006 | 384 | 30 | 94 | 268 | 22 | 63 |
| 2007 | 338 | 33 | 56 | 214 | 21 | 41 |
| 2008 | 321 | 36 | 57 | 201 | 17 | 30 |
| 2009 | 382 | 44 | 59 | 249 | 28 | 32 |
| 2010 | 350 | 42 | 62 | 214 | 25 | 28 |
| 2011 | 340 | 45 | 67 | 229 | 26 | 36 |
| 09/2012 | 348 | 48 | 76 | 229 | 23 | 53 |

Työmarkkinatuki- ja toimeentulotukimenojen kehitys

| Vuosi | Viitasaari | | | Pihtipudas | | |
|-------|--|----------------------|----------------------|--|----------------------|----------------------|
| | Työllistämistoimenpit. piirissä olevat | Työmarkkinatukimenot | Toimeentulotukimenot | Työllistämistoimenpit. piirissä olevat | Työmarkkinatukimenot | Toimeentulotukimenot |
| 2006 | 162 | - | 345 130,98 | 126 | 201 555,70 | 282 126,45 |
| 2007 | 164 | 138 102,19 | 372 389,45 | 121 | 138 375,17 | 263 705,96 |
| 2008 | 146 | 238 776,02 | 447 259,85 | 107 | 132 555,95 | 359 906,73 |
| 2009 | 135 | 210 442,22 | 547 784,58 | 99 | 125 887,50 | 459 537,26 |
| 2010 | 168 | 169 173,34 | 709 845,81 | 112 | 94 045,35 | 373 338,39 |
| 2011 | 152 | 185 458,25 | 649 814,80 | 99 | 125 572,72 | 423 669,16 |
| 2012 | | | | | | |

2.4. Palvelutarpeen kokonaisrahoitus vuosina 2013 - 2017

Kuntien kokonaisrahoitus muodostuu

| | Viitasaari | Pihtipudas |
|---|------------|------------|
| kuntien omista toimintatuotoista, joiden osuus rahoituksesta on | 16 % | 19 %, |
| verotuotoista, joiden osuus rahoituksesta on | 40 % | 33 % |
| valtionosuuksista, joiden osuus rahoituksesta on | 44 % | 48 %. |

Omien toimintatuottojen kasvattamista rajoittaa maksuista ja taksoista asetetut lakisääteiset enimmäismäärät sekä kuntien liiketoimintojen yhtiöittäminen (vesi ja lämpö), joten omia toimintatuottoja pyritään kasvattamaan yleisen kustannustason kehittymisen mukaisesti.

Verotuloja voidaan ennustaa aina kolmeksi vuodeksi eteenpäin. Kunnallis- ja kiinteistöverotuottojen osalta ennuste pitää suurelta osin paikkansa, mutta yhteisöverotuottojen osalta vuosittainen kertymä riippuu yleisestä taloustilanteesta ja sen ennustaminen on varsin vaikeaa.

Kuntien valtionosuuksia ollaan parhaillaan muuttamassa ja uudistuksen lopputulemasta ei vielä ole tietoa. Valtionosuuksia ei voi laskea kuin vuodeksi eteenpäin ja suunnitelmavuodet täytyy arvioida yleisesti saatavilla olevan informaation perusteella. Tämän hetkinen informaatio ei anna valmiuksia arvioida tulevien vuosien valtionosuuksien määrää, joten vuotuisena kasvuprosenttina on pidetty maltillista 2 % per vuosi.

Pihtiputaan kunnan ennustetut valtionosuudet 2012 - 2015

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-------|------------|------------|------------|------------|
| Kasvu | 16 636 963 | 17 017 661 | 17 358 014 | 17 705 175 |
| | | 380 698 | 340 353 | 347 160 |

Viitasaaren kaupungin ennustetut valtionosuudet 2012 - 2015

| | 2012 | 2013 | 2014 | 2015 |
|-------|------------|------------|------------|------------|
| Kasvu | 21 772 064 | 22 218 901 | 22 663 279 | 23 116 545 |
| | | 446 837 | 444 378 | 453 266 |

Arvio Viitasaaren kaupungin verotuloista nykyisillä veroprosenteilla

| Viitasaari | | 1 000 € | | | | | S |
|-----------------------------------|-------------|----------------|---------------|---------------|---------------|---------------|----------|
| Yhteenvedo | | | | | | | |
| TILIVUOSI | 2010 | 2011 | 2012** | 2013** | 2014** | 2015** | |
| Verolaji | | | | | | | |
| Kunnallisvero | 15 238 | 15 626 | 15 905 | 16 392 | 17 088 | 17 539 | |
| <i>Muutos %</i> | -1,8 | 2,6 | 1,8 | 3,1 | 4,2 | 2,6 | |
| Yhteisövero | 2 106 | 2 280 | 1 658 | 1 739 | 1 742 | 1 924 | |
| <i>Muutos %</i> | 20,7 | 8,2 | -27,3 | 4,9 | 0,1 | 10,4 | |
| Kiinteistövero | 1 322 | 1 332 | 1 606 | 1 606 | 1 606 | 1 606 | |
| <i>Muutos %</i> | -0,5 | 0,7 | 20,6 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | |
| VEROTULOKSI KIRJATTAVA | 18 666 | 19 238 | 19 169 | 19 738 | 20 435 | 21 069 | |
| <i>Muutos %</i> | 0,4 | 3,1 | -0,4 | 3,0 | 3,5 | 3,1 | |

Arvio Pihtiputaan kunnan verotuloista nykyisillä veroprosenteilla

| Pihtipudas | | 1 000 € | | | | | S |
|-----------------------------------|-------------|----------------|---------------|---------------|---------------|---------------|----------|
| Yhteenvedo | | | | | | | |
| TILIVUOSI | 2010 | 2011 | 2012** | 2013** | 2014** | 2015** | |
| Verolaji | | | | | | | |
| Kunnallisvero | 8 832 | 8 555 | 9 150 | 9 160 | 9 540 | 9 807 | |
| <i>Muutos %</i> | -0,8 | -3,1 | 7,0 | 0,1 | 4,2 | 2,8 | |
| Yhteisövero | 1 489 | 1 574 | 1 034 | 1 062 | 1 071 | 1 183 | |
| <i>Muutos %</i> | 25,9 | 5,7 | -34,3 | 2,7 | 0,9 | 10,4 | |
| Kiinteistövero | 540 | 543 | 665 | 665 | 665 | 665 | |
| <i>Muutos %</i> | -0,8 | 0,6 | 22,5 | 0,0 | 0,0 | 0,0 | |
| VEROTULOKSI KIRJATTAVA | 10 861 | 10 672 | 10 850 | 10 887 | 11 277 | 11 656 | |
| <i>Muutos %</i> | 2,1 | -1,7 | 1,7 | 0,3 | 3,6 | 3,4 | |

Vuoteen 2017 mennessä täyttää aikaisempien säännösten mukaisen henkilökohtaisen tai ammatillisen eläke-
iän Viitasaaren kaupungin tai Pihtiputaan kunnan palveluksessa olevista seuraavasti:

| | 2013 | 2014 | 2015 | 2016 | 2017 | Yhteensä |
|------------|------|------|------|------|------|----------|
| Viitasaari | 11 | 9 | 21 | 18 | 10 | 69 |
| Pihtipudas | 3 | 3 | 5 | 5 | 7 | 23 |
| Yhteensä | 14 | 12 | 26 | 23 | 17 | 92 |

2.5. Wiitaunionin henkilöstömuutokset vuosina 2013 – 2017

Wiitaunionin henkilöstön kehitys vuosina 2004-2017 (vakanssit, vakituinen henkilöstö)

| Toimiala/ työyksikkö | 2004 | 2013 | 2017 | Muutos 2004-2017 |
|---|--------------|--------------|--------------|------------------|
| | | | | |
| Keskushallinto/Vts | 3 | 4,8 | 3,8 | +0,8 |
| Keskushallinto/Pp | 3 | 2,6 | 2,6 | -0,4 |
| Tukipalvelut | 21 | 17,2 | 16,2 | -4,8 |
| Yhteensä | 27 | 24,6 | 22,6 | -4,4 |
| | | | | |
| Perusturva | | | | |
| Hallinto | 3 | 2 | 2 | -1 |
| Sosiaalityö | 7 | 14 | 12 | 5 |
| Penntk | 11 | 21 | 22 | 11 |
| Vammaispalvelut | 32 | 7 | 7 | -25 |
| Vanhuspalvelut | 109 | 155 | 168 | 59 |
| Vastaanottopalvelut | 54 | 61 | 60 | 6 |
| Sairaalapalvelut | 42 | 60 | 60 | 18 |
| Suun terveydenhuolto | 13 | 17 | 17 | 4 |
| Työterveyshuolto | 6 | 12 | 12 | 6 |
| Kanslistit ym. | 10 | 8 | 8 | -2 |
| Yhteensä | 287 | 357 | 368 | 81 |
| | | | | |
| Sivistystoimi | | | | |
| Hallinto | 2 | 1 | 1 | -1 |
| Perusopetuksen ja lukion opettajat | 141 | 103 | *) 96 | -45 |
| Koulunkäyntiavustajat | 32 | 18 | 15 | -17 |
| Kirjasto | 9 | 8 | 7 | -2 |
| Vapaa-aikatoimi | 12 | 9 | 9 | -3 |
| Lastentarhanopettajat | 12 | 6 | 6 | -6 |
| Muu varhaiskasvatuksen henkilöstö | 59,5 | 54,5 | 52,5 | -7 |
| Musiikkiopisto, kansalaisopisto | 9,6 | 8,1 | 8 | -1,6 |
| Kanslistit | 10,5 | 7,5 | 6,5 | -4 |
| Yhteensä | 287,6 | 215,1 | 202 | -85,6 |
| | | | | |
| Tekninen toimi | | | | |
| Hallinto | 2 | 1 | 1 | -1 |
| Yhdyskuntatekniset palvelut | 14 | 10 | 9,5 | -4,5 |
| Kiinteistötoimi | 21 | 22 | 22 | 1 |
| Maankäyttö | 4 | 6 | 5 | 1 |
| Ruoka- ja puhtauspalvelut | 104 | 87 | 85 | -19 |
| Kanslistit | 3 | 2 | 1,5 | -1,5 |
| Yhteensä | 148 | 128 | 124 | -24 |
| | | | | |
| KAIKKI YHTEENSÄ | 753,1 | 713,6 | 705,3 | -47,8 |
| Taulukossa ei huomioitu ollenkaan tulevien yhteistoiminta-alueiden henkilöstöä! | | | | |
| Kanslistit=toimistohenkilökunta, kuten tk-avustajat, osastosihteerit | | | | |
| *) Lukion opettajat eivät ole Wiitaunionin palkkalistoilla, jos emme saa järjestämislupaa | | | | |

3. Palveluiden järjestäminen

3.1. Perusturvan palvelut

Perusturvan toiminnan tavoitteet liittyvät avohoidon porrastuksen toteutumiseen, kuntalaisen oman elämänhallinnan vahvistumiseen, kansansairauksien ennaltaehkäisyyn, varhaiseen toteamiseen sekä hyvään hoitoon ja seurantaan. Tämä edellyttää myös osaavaa, ammattitaitoista ja hyvinvoivaa henkilökuntaa. Lisäksi perusturvan yhteistoiminta-alueen palvelut toimivat kuntarajattomasti.

Perusturvassa on käynnistetty vuoden 2014 alussa kuntouttavaan hoitotyöhön liittyvä lisäkoulutus, joka on räätälöity perusturvan eri tiimien näkökulmasta kaikille sopivaksi yhteistyössä Poken kanssa. Koulutuksen aikana jalkautetaan kuntouttavan työotteen käytänteitä entistä enemmän asiakkaiden hyväksi tapahtuvaan työhön. Tämä tullaan tekemään suunnitelmallisesti korostaen avohoitopainotteisuutta ja ennaltaehkäisyä.

Keski-Suomen sote- selvitys 2020 mukaan maakunnan eräs keskeinen jatkotehtävä on kuntoutuksen kokonaisuuden kehittäminen. Sen merkitys on kasvamassa palvelurakennemuutoksen edetessä. Kun on luovuttu pitkäaikaishoidosta, on kuntoutuksen tarve kasvanut. Terveyskeskussairaaloista on ryhdytty rakentamaan kuntoutusyksiköitä tai kuntoutuksen osaamiskeskuksia. Tähän suuntaan myös Wiitaunionissa tulisi voimakkaammin edetä.

Painopiste palveluiden järjestämisessä on avohoidolla. Hoito ja huolenpito toteutetaan ensisijaisesti yksityiskodissa tai muuhun kodinomaiseen asuinpaikkaan järjestettävillä sosiaali- ja terveysterveystoimilla. Tavoite on, että yli 75-vuotiaiden määrästä 90% asuu kotona, tarvittaessa kotiin tuoduin palveluin. Pitkäaikaishoidon sijaan järjestetään vain poikkeustapauksissa, esim. terveyskeskuksen vuodeosastolla. Sen järjestämiseksi on oltava lääketieteelliset perusteet ja sen pitää olla muuten perusteltua iäkkään henkilön arvokkaan elämän ja turvallisten hoidon kannalta.

Palvelun on oltava laadukasta ja sen on turvattava hyvä hoito ja huolenpito. Keskeisenä elementtinä laadun varmistamiseksi on riittävä ja ammattitaitoinen henkilöstö sekä asianmukaiset toimitilat ja johtaminen. Omavalvontasuunnitelma tullaan tekemään perusturvan yksiköissä, jossa edellä mainitut asiat huomioidaan.

3.1.1. Hallinto

Nykytilan kuvaus

Viitasaaren kaupunki ja Pihtiputaan kunta (Wiitaunioni) ovat järjestäneet perusturvan hallinnon ja palvelut yhdessä vuodesta 2005 alkaen. 1.1.2009 alkaen Wiitaunioni ja Kinnula muodostivat perusturvan yhteistoiminta-alueen, siten että sopimuksen mukaan vastuukunta on Viitasaaren kaupunki. Yhteistoiminta-alueen yhteinen perusturvalautakunta tuottaa perusturvan palvelut.

Keski-Suomen Sote 2020- hankkeen avulla maakuntaan suunnitellaan tuotanto-organisaatio, joka tuottaa laadukkaat ja taloudellisesti tehokkaat sosiaali- ja terveydenhuollon palvelut. Maakunnallinen tuotanto-organisaatio voi sisältää erilaisia tuotantoyksiköitä, joista yhden muodostaa Wiitaunioni ja Kinnula.

Palvelun tuottamistavat (koko perusturva)

- Wiitaunionin perusturvan ratkaisut liittyvät kuntarakenneuudistukseen ja tulevaan sosiaali- ja terveydenhuollon lainsäädäntöön.
- Omana toimintana, ostopalveluina yksityisiltä palveluntuottajilta, yhdistyksiltä ja erikoissairaanhoidosta, palvelusetelillä.

Toimenpide-esitykset

- Sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksessa maakunnallisessa tuotanto-organisaatiossa Wiitaunioni ja Kinnula muodostavat yhdessä tuotantoyksikön joko niin, että palvelutuotantoa yhtenäistetään siten, että toimitaan kuten yksi kunta, tai siten, että jatketaan yhteistoimintaa kukin kunta itsenäisinä kuntinaan.
- Nykyinen tiimiorganisaatiomalli jatkuu. Perusturvan organisaatiota on mahdollista tarkastella uudelleen huomioiden Keski-Suomen Sote 2020- hankkeen tulokset.
- Perusturvan kanslistin määräaikaaisuutta jatketaan tulevien sosiaali- ja terveysalan muutosten perusteella.
- Omavalvontasuunnitelmat laaditaan perusturvan yksiköissä vuoden 2014 loppuun mennessä.

Taloudelliset vaikutukset

Taloudelliset vaikutukset ovat riippuvaisia sosiaali- ja terveydenhuollon uudistuksesta ja tavoitellun perusterveydenhuollon, erikoissairaanhoidon ja sosiaalihuollon integraation toteutumisesta sekä hallintomallista, joka tuotanto-organisaatiolle tulee.

3.1.2. Sosiaalipalvelut

Aikuissosiaalityö

Nykytilan kuvaus

Sosiaaliset tilannekartoitukset ja - suunnitelmat. Aikuissosiaalityön asiakkaiden ongelmat ovat yhä moninaisempia ja vaativat mm. työvoimaviranomaisen, terveydenhuollon, päihde- ja mielenterveys-työn kanssa tehtävää yhteistyötä. Haasteena on nuorten aktivointi ja syrjäytymisen ehkäiseminen, samoin kuin huono-osaisuuden katkaiseminen.

Palveluiden tuottamistavat

Palvelut tuotetaan omana toimintana. Aikuissosiaalityöntekijät tekevät harkinnanvaraiset päätökset ja sosiaalisesti haastavat asiakastapaukset, ennalta ehkäisevän ja korjaavan sosiaalityön. Perustoimeentulotuen käsittely on keskitetty etuussihteereille. Perustoimeentulotuki siirtyy Kelalle vuoden 2017 alussa. Lähipalveluja ei kaikkina päivinä kummassakin kunnassa, vuorottelun mahdollisuuden selvittely tehdään.

Toimenpide-esitykset

- Lähipalvelujen vuorottelu kuntien kesken selvitetään vuoden 2016 aikana.

- Palveluneuvonnan rooli korostuu entisestään aikuissosiaalityössä perustoimeentulotuen siirryttyä Kelaan.
- Toimeentulotukipäätösten tekeminen lain säätämässä määräajassa.

Taloudelliset vaikutukset

- Etuussihteerin vakanssia ei täytetä eläköitymisen jälkeen (36 000 €).
- Pidetään perustoimeentulotuen määrärahatarve 2014 tasolla vuoteen 2017 saakka.

Lastensuojelu

Nykytilan kuvaus

Lastensuojelun asiakkuuksien määrä on kasvanut viimeisten vuosien aikana ja ongelmat ovat moninaisia. Lastensuojelun kustannukset ovat nousussa asiakasmäärien kasvun vuoksi. Sijaishuollon tarve on ollut kasvava. Lastensuojelussa korjaavan työn osuus on korostunut viime vuosina.

Palveluiden tuottamistavat

- Avohuollon lastensuojelun palvelut tuotetaan lähipalveluna.
- Sijaishuollon palvelut ostetaan yksityisiltä palveluntuottajilta.

Toimenpide-esitykset

- Perhetyötä tehostetaan siten, että palkataan perheeseen / perheisiin perhetyöntekijä tarpeen mukaan ja kustannukset katetaan lastensuojelumäärärahoista.
- Lisätään perhehoitoa laitoshoidon nähdessä, ja tuetaan nykyisiä perhehoitajia työssä jaksamiseen.
- Verkostotyötä tehostetaan lastensuojelun laatusuosituksen mukaisesti 06/2014 lukien.
- Kelpoisuusehdot täyttävien lastensuojelun työntekijöiden rekrytointi / koulutus jatkuva.
- Ennaltaehkäisevien työmuotoja kehitetään lastensuojelutarpeen vähentämiseksi yhdessä terveydenhuollon, varhaiskasvatuksen ja koulujen kanssa.
- Pysytään lastensuojelulain edellyttämässä määrärajoissa lastensuojeluilmoitusten ja lastensuojelutarpeen selvitysten osalta.

Taloudelliset vaikutukset

- Lastensuojelun laitoshoidon kustannukset puolittuvat vuoteen 2017 mennessä.
- Lastensuojelun perhehoidon kustannuksia katetaan laitoshoidon kustannuksista.

Kuraattoripalvelut

Nykytilan kuvaus

Uuden oppilas- ja opiskeluhuoltolain myötä psykologi- ja kuraattoripalvelut laajentuvat koskemaan esi- ja perusopetusta, lukiokoulutusta sekä ammatillista peruskoulutusta.

Opiskelijalle on järjestettävä mahdollisuus keskustella henkilökohtaisesti opiskeluhuollon psykologin tai kuraattorin kanssa viimeistään seitsemäntenä oppilaitoksen työpäivänä sen jälkeen kun opiskelija on tätä pyytänyt. Kiireellisessä tapauksessa mahdollisuus keskusteluun on järjestettävä samana tai seuraavana työpäivänä.

Palveluiden tuottamistavat

- Sosiaalityö tuottaa kuraattoripalvelut sivistystoimelle ja Poke:lle.

Toimenpide-esitykset

- Kuraattorien työnkuvaa selkiytetään.
- Ennaltaehkäisevään työhön panostetaan oppilas- ja opiskelijahuoltolain mukaisesti.

Taloudelliset vaikutukset

- kuraattorien palkkakustannukset

3.1.3. Perhe- ja mielenterveyspalvelut

Nykytila

Perusterveydenhuollon psykologi palvelee kaikenikäisiä kuntalaisia. Koulupsykologit vastaavat esikoulusta alkaen lukioon ja toisen asteen ammatilliseen koulutukseen asti.

Perheneuvolassa kohdataan lapsiperheitä heidän erityistarpeissaan. Koko perhe- ja mielenterveyspalvelutiimi osallistuu psykososiaalisen kriisiavunantamiseen alueellaan ja mahdollisten suuronnettomuuksien yhteydessä toimii osana maakunnallista kriisityötä.

Kuntalaisten päihdeasioiden avohoito on keskitetty päihdetyöntekijöille kummassakin kunnassa, palvelua myydään myös Kinnulan tarpeisiin. Aikuispsykiatrian avohoitoa viedään myös asiakkaan kotiin tehostetun aikuispsykiatrisen kotihoidon (Tehko) toimesta.

Viitasaarella pitkäaikaissairaiden kuntoutuskeskuksen kuntouttava päivätoiminta laajenee syksyllä 2014. Pihtiputaalla mielenterveyskuntoutustoimintaa järjestetään päivätoimintakeskus Häppärissä, jonka yhteyteen saneerataan tilat lyhytaikaiseen intervalli- ja tukiasumistarpeeseen.

Aikuisten mielenterveystyöhön koulutetut kokemusasiantuntijat ovat tulleet mukaan asiakkaiden ja työntekijöiden rinnalle asiakkaan kokonaisvaltaisen tilanteen tarkasteluun.

Palveluiden tuottamistavat

- Palvelut tuotetaan lähipalveluina omana toimintana matalan kynnyksen periaatteella.
- Erityispalveluissa lääketieteellisestä tutkimuksesta ja hoidosta vastaavien psyykkisten sairauksien hoitoon erikoistuneiden lääkärin ostopalvelua jatketaan.
- Asumiskuntoutus tuotetaan ostopalveluna.
- Psykososiaaliset kriisipalvelut tuotetaan omana toimintana sekä sosiaalipäivystyksen kautta.
- Asumiskuntoutuksen yöhoito tuotetaan tarpeen mukaan ostopalveluna.
- Turvallisuuspalvelut ostetaan ulkopuoliselta palveluntuottajalta.

Toimenpide-esitykset

- Viitasaaren, Pihtiputaan ja Kinnulan seudullisen mielenterveys- ja päihdeohjelman vuosille 2013- 2017 noudattaminen.
- Palveluissa painopisteenä on ennaltaehkäisy ja kuntouttava työ.
- Depressiohoitajatoiminnan ottaminen omaksi toiminnaksi 1.1.2015 alkaen.
- Perusterveydenhuollon psykologityön painopiste kohdennetaan neuvolaikäisiin, pikkulapsiperheisiin, neuvolatyön psykologikonsultaatioon ja henkilöstön koulutukseen.
- Viitasaaren päihdetyöntekijän vakinaistaminen.
- Mielenterveyskuntoutuksessa kokeillaan vuoden 2014 aikana yhden työntekijäresurssin ostoa yrittäjältä ja verrataan omana tuotettavaan työhön.
- Jatketaan palveluiden myyntiä Kinnulaan.
- Vahvistetaan yhteisöllisyyttä lisäämällä intervalli- ja tukiasumista.
- Hyödynnetään kokemusasiantuntijoita sopimuspohjalta tarpeen mukaan.
- Eri palveluiden välisiä rajapintoja ja moniammatillista työparityötä kehitetään ja prosesseja selkiytetään (mm. vastaanottopalvelut, vanhuspalvelut).
- Jatketaan yhteistyötä kolmannen sektorin kanssa.

Taloudelliset vaikutukset

- Psykologityön kohdentaminen lapsiin ja lapsiperheisiin auttaa lastensuojelun laitoshoidon kustannusten puolittumisessa vuoteen 2017 mennessä.
- Kilpailutuksen, laatutekijöiden ja sopimusmenettelyn kautta on kustannusten lasku yhteensä akuutissa ja pitkäkestoisessa mielenterveystyössä n.130 000 €/v.
- Tehostetun aikuispsykiatrisen kotihoitotoiminnan siirtyminen omaksi toiminnaksi tuo vuosittain säästöjä n 20.000 €
- Depressiohoito siirtyy erikoissairaanhoidon menoista oman palvelutuotannon kustannuksiin.

3.1.4. Vammaispalvelut

Nykytilan kuvaus

Wiitaunionissa järjestetään työ- ja päivätoimintaa sekä vaikeavammaisten päivätoimintaa kehitysvammaisille, vammaisille, mielenterveyskuntoutujille ja muille erityistä tukea tarvitseville henkilöille. Toimintaa järjestetään Pihtiputaalla Metsäkaaren työkeskuksessa ja Viitasaarella Sateenkaaren työkeskuksessa. Viitasaarella työkeskuksen kautta järjestetään kuntouttavan työtoiminnan työpaikat sekä pitkäaikaistyöttömien työllistäminen kaupungin toimipisteisiin.

Vammaispalvelun ohjauksen tarkoitus on turvata lakisääteiset palvelut vaikeavammaisille kuntalaisille sekä kehitysvammaisten palvelut. Asiakkaille laaditaan tuki- ja palvelusuunnitelma, jonka mukaan palvelut räätälöidään tarpeen mukaisiksi. Toiminnan suunnittelun kannalta merkittävää on molemmissa kunnissa kehitysvammaisten kuntalaisten ikääntyminen ja toisaalta vammaispalvelulain uudistumisen mukanaan tuomat mahdolliset uudet asiakasryhmät.

Asumispalveluita tuotetaan tällä hetkellä Viitasaarella Wiitalinnassa ja Pihtiputaalla Riihikodon ohjatussa asuntoryhmässä, jossa käy kotihoidon yöpartio. Tuettua asumista kolmena päivänä viikossa järjestetään sosiaalitoimen ja vammaispalvelun yhteisen asumisneuvojan toimesta. Asumisneuvojan toteuttama tuettu asuminen on osoittautunut kustannustehokkaaksi ja laadullisesti asiakkaan kannalta hyväksi tavaksi tuottaa ko. palvelua kuntalaisille.

Palveluiden tuottamistavat

- Työ- ja päivätoiminta sekä vaikeavammaisten päivätoiminta tuotetaan omana toimintana.
- Pihtiputaan asumispalvelut tuotetaan pääsääntöisesti omana toimintana asumispalveluiden toimenpideohjelman mukaisesti.
- Viitasaaren asumispalvelut Wiitalinnassa tuotetaan joko omana toimintana tai kunnan ja yksityisen yrittäjän yhteisen yhtiön kautta. Palvelutuotanto on aloitettu omana toimintana.
- Ostopalveluna asumista hankitaan erityisen haastavien tilanteiden asiakkaille, joiden huolenpito vaatii sellaista erityisosaamista, jota kotikunnan palveluissa ei ole tarjota.
- Henkilökohtainen apu järjestetään ensisijaisesti työnantajamallilla tai ostopalveluna. Palvelusetelin käyttöönoton mahdollisuutta kehitetään vammaispalveluissa.
- Tuettua asumista toteutetaan asumisneuvojan toimesta.

Toimenpide-esitykset

- Pihtiputaalla asumispalveluissa edetään asumispalveluiden toimenpideohjelman mukaisesti, selvitetään uudelleen uudisrakentamisen mahdollisuudet.
- Pihtiputaalla järjestetään ympärivuorokautista asumispalvelua, jolloin
 - o saadaan kotiutettua 2-3- ostopalvelun asiakasta
 - o ostopalvelun tarve poistuu niiden asumispalvelun piirissä olevien kohdalta, jotka ikääntymisen tai kunnan heikentymisen myötä tarvitsevat ympärivuorokauden valvottua asumista.
- Wiitaunionissa kehitetään tuettua asumista ja perhehoitoa ensisijaisena vaihtoehtona asumispalveluissa. Perhehoidon osalta osallistutaan maakunnalliseen kehittämistyöhön.
- Kolmannen sektorin, järjestöjen sekä yhteisöjen aktivointi palvelujen järjestämisessä mm. kamut-toiminta (kaveri-toiminta kehitysvammaisille)
- Jatkuva kustannusvertailu oman toiminnan ja ostopalvelun välillä.
- Perhehoidon kehittäminen maakunnallisesti hankkeiden kautta.
- Omaishoitajien jatkuva tukeminen.

Taloudelliset vaikutukset

- Riihikodon asukkaat sijoitetaan Pihtiputaan asumispalvelun toimenpideohjelman mukaisesti Veteraanitalolle vuoden 2014 aikana ja Riihikodosta luovutaan.
- Hoidon porrastus, tarkoituksen mukaiset asumispalvelupaikat, asiakkaiden palveluiden järjestäminen kotikunnassa mahdollisuuksien mukaan, huomioitu jo talouden tasapainotus-

suunnitelmassa. Edellyttää yöhoidon järjestämistä Pihtiputaalla, jonka kustannusvaikutukset selvitetään 31.12.2014 mennessä.

- Kustannustehokkuus henkilökohtaisen avun järjestämisessä: kilpailutus, tiivis yhteistyö kotihoidon kanssa.
- Virkistystoiminnan aktivointi kolmannelle sektorille
- Perhehoito ja omaishoito kustannustehokkain tapa tuottaa palvelua.
- Tuettu asuminen mahdollistaa itsenäisen asumisen ja poistaa/viivästä raskaampien palveluiden pariin siirtymisen.

3.1.5. Vanhuspalvelut

Kotihoito

Nykytilan kuvaus

Kotihoidon tavoitteena on asiakkaan suoriutumiskyvyn heikentyessä tukea hänen itsenäistä selviytymistään omassa kodissaan. Kotona asumisen tukemiseen kuuluvat kotihoidon, päiväkeskuksen, omaishoidon tuen, palvelusetelillä tuotettavat palvelut sekä sosiaalihuoltoasetuksen mukainen kuljetuspalvelu, joka toteutetaan reittiliikenteenä.

Palveluiden tuottamistavat

- Kotihoito toteutetaan lähipalveluna.
- Äkillistä kotihoitoapua tarvitseville järjestetään hoivatakuun mukainen kartoituskäynti.
- Kotihoidon palvelut ovat kuntarajattomia. Asiakas voi halutessaan saada tarvitsemansa palvelut joko Pihtiputaalta tai Viitasaarelta. Tarvittaessa voidaan hyödyntää myös Kinnulan kunnan palveluita.
- Tarvittaessa palkataan lisähenkilöstöä tilapäisesti, esim. saattohoitoon kotona, mikäli sillä voidaan välttää asumispalvelupaikan tarve tai siirtää sitä.
- Avosairaalatoimintaa toteutetaan yhdessä sairaalan kanssa.
- Ikäihmisille tarjotaan kuntouttavaa viriketoimintaa ja tukipalveluita sekä päiväkeskuksissa että asumispalveluyksiköissä.
- Kotihoidon käynnit määritellään kullekin asiakkaalle yksilöllisesti palvelutarpeen arviointiin perustuen ja asiakas sitoutetaan ottamaan vastuuta omasta elämästään ja osallistumaan omien palveluidensa suunnittelemiseen voimavaralähtöisesti.
- Yöhoito toteutetaan Viitasaarella ostopalveluna, mahdollisuus toteuttaa ostopalveluna myös Pihtiputaalla.
- Turvapuhelinten lisäksi otetaan uutta tekniikka käyttöön sen mukaan kuin uudet ratkaisut mahdollistavat kotona asumisen. Mobiililaitteen käyttöönotto on tapahtunut 6/2014 kummassakin kunnassa ja sen käyttöä tehostetaan.
- Ennaltaehkäisyyn panostetaan esim. järjestämällä erilaisia ryhmätilaisuuksia.
- Hyvinvointia tukevat ennaltaehkäisevät kotikäynnit suunnitellusti.

Toimenpide-esitykset

- Seniorineuvonnassa panostus ennalta ehkäisyyn, toimivat myös aikuissosiaalityön työparina tarvittaessa.

- Omaishoitoon varataan vuosittain riittävä määräraha, perusturvalautakunta päättää maksuluokat vuosittain sekä myöntämiskriteerit.
- Omaishoitajien jaksamista tuetaan monimuotoisesti.
- Toimintatapoja pohditaan yhdessä yksityisen ja kolmannen sektorin kanssa, etenkin osana päiväkeskustoimintaa.
- Palvelusetelitoimintaa laajennetaan hallitusti.
- Asiakkaille laaditaan palvelu-, hoito- ja kuntoutussuunnitelma, johon asiakas ja omaiset sitoutetaan.
- Jatkuva palveluseteliyrittäjähaku.
- Vanhuspalveluiden esimiestehtävät jaetaan uudella tavalla.

Taloudelliset vaikutukset

- Omaishoito on edullista ja omaishoitoaika on n. 30 000 €/v edullisempi kuin hoivapaikka. Varaudutaan talousarviossa varaamaan riittävät resurssit omaishoidon järjestämiseen.
- Ateriapalveluissa on säästömahdollisuus, mutta kokonaisuuden kannalta ei välttämättä paras.
- Tilapäisellä lisähenkilöstön palkkaamisella voidaan välttää tai siirtää joidenkin asiakkaiden asumispalvelupaikan tarve ja tukea konkreettisin keinoin kotona asumista mahdollisimman pitkään.

Asumispalvelut

Nykytilan kuvaus

Keskeisenä tavoitteena asumispalveluissa on tarjota asukkaille hyvä, turvallinen ja viihtyisä asuinympäristö, asukkaan itsemääräämisoikeus ja arvokkuus huomioiden. Vanhuksen tarpeista lähtevä kokonaisvaltaisen hoiva-/hoitotyön pohjana ovat yhteisesti sovitut, hoitotyötä ohjaavat arvot ja periaatteet, vanhuksen oma elämänselitys, omahoitaja-suhde sekä kuntoutumista edistävän hoitotyön periaatteet.

Sosiaalihuoltolain perusteella kunnilla on järjestämisvastuu asumispalveluista, mutta laki antaa mahdollisuuden kunnille tuottaa asumispalveluita parhaaksi katsomallaan tavalla. Tällä hetkellä yöhoitoa toteutetaan Viitasaarella Päiväkeskuksen yhteydessä olevan lyhytaikaisyksikön, Wiitalinnan ja palvelutalo Lehtolan osalta ostopalveluna, muutoin omana toimintana.

Kunnissa tarjotaan niin lyhytaikaista asumispalvelua kuin pitkäaikaista asumistakin joko tehostetuissa ympärivuorokautisissa tai laitoshoidon yksiköissä. Lisäksi toteutetaan avosairaaloimintaa yhdessä sairaalan henkilökunnan kanssa. Asumispalvelupaikkoja voidaan käyttää kuntarajattomasti.

Lisäksi ostopalveluina tuotetaan asumispalvelua, joka Kotikuntalain perusteella voi tapahtua missä päin Suomen tahansa. Myös perhehoitoon on sijoitettuna asiakkaita.

Wiitalinna on otettu käyttöön asteittain 15.5.2013 alkaen. Käyttönotolla on saatu siirtymään joitakin kotihoidon raskaimmin hoidettavia asiakkaita Wiitalinnaan, mutta asumispalveluista ei.

Molemmissa kunnissa palveluiden tarve ja asiakasmäärä kasvaa jatkuvasti, mikä tuo haasteita siihen miten niihin vastataan asumispalveluiden näkökulmasta.

Toimialajohtajan töiden järjestelyjen vuoksi Viitasaarella on 8/2013 alkaen ollut kotihoidossa ja asumispalveluissa yhteinen esimies. Käytännöstä saadun kokemuksen mukaan edellä mainittujen yksiköiden toimiminen yhdellä esimiehellä vaatii erillisjärjestelyjä mm. töiden järjestelyä ja delegoimista.

Palveluiden tuottamistavat

- Tuotetaan sekä omana palveluna että ostopalveluna ja on lähipalvelua. Kotikuntalain perusteella palvelut voidaan tuottaa missä päin Suomea tahansa.
- Perhehoitoa toteutetaan yhtenä asumispalvelun vaihtoehtona (saatu uusia perhehoitajia) ja sen käyttöä pyritään tehostamaan.
- Käytössä on asumispalvelun palveluseteli, joka laajentaa asiakkaan valinnan mahdollisuuksia.

Toimenpide-esitykset

Asumispalvelun palvelusetelillä tavoitteena on siirtää vastuuta myös asiakkaille ja heidän omaisilleen asumispalvelupaikan etsimisen suhteen ja lisätä näin ollen myös valinnan mahdollisuuksia.

Perhehoitajien rekrytointia jatketaan, tavoitteena on saada myös Wiitaunionin alueelle perhehoitajia. Rekrytointi tapahtuu seutukunnallisesti

- Asumispalveluiden tehokas käyttö.
- Pihtiputaan asumispalvelustrategiaan kirjattujen toimenpiteiden jatkoseuranta.
- Viitasaarella kaupunki ei laajenna/rakenna omana toimintana hoiva- tai palvelukotiyksiköitä.
- Henkilöstön koulutus kuntouttavaan työnteeseen.
- Henkilöstömitoitus on Aluehallintoviraston suosituksen mukainen.
- Kustannusvertailu oman palvelutuotannon ja ostopalvelun välillä.

Taloudelliset vaikutukset

Palvelut järjestetään omana toimintana mahdollisimman pitkään, joka on kunnalle taloudellisempaa kuin ostopalvelu. Ostopalveluiden kasvua pyritään hillitsemään palvelusetelin avulla, jolloin asiakas maksaa osan palveluiden kustannuksista itse. Palvelusetelitoiminnan tavoitteena on hillitä ostopalveluiden kasvua vähintään 1 asiakkaalla / vuosi. Hoitopaikan hinta on 40 000 €/v. 30 ostopalvelupaikkaa hoitoisuudesta riippuen on 1,2 m€ ja 25 paikkaa maksaa 1,0 m€. Perhehoidon hinta on 1/3 ostopalvelupaikan hinnasta.

Kotikuntalain perusteella sijoitettujen asiakkaiden kustannuksiin kunta ei voi vaikuttaa.

3.1.6. Vastaanottopalvelut

Päivystysluontoiset-/akuuttivastaanottopalvelut

Nykytilan kuvaus

Päivystys tuotetaan lähipalveluna seuraavasti 1.1.2015: arkisin klo 8 – 18 tiistai ja torstai Pihtiputaalla, maanantai, keskiviikko ja perjantai Viitasaarella. Lisäksi Pihtiputaalla on maanantaisin rin-

nakkaisvastaanottoa klo 9-14 siten, että sairaankuljetus on ohjeistettu menemään Viitasaarelle. Viikonloppuisin ja arkipyhinä päivystysluontoinen vastaanotto järjestetään Viitasaarella klo 9-16. Varsinainen päivystys järjestetään keskussairaalan yhteispäivystyspisteessä.

Palveluluiden tuottamistavat

Lääkäripalveluita tuotetaan sekä omana palveluna että tarvittaessa ostopalveluna kilpailutuksen kautta. Hoitajapalvelut tuotetaan omana palveluna.

Toimenpide-esitykset

Tavoitteena on rekrytoida omia lääkäreitä sekä kilpailuttaa lääkärin ostopalvelu, jota voidaan käyttää tarpeen mukaan. Sairaanhoitajien lääkkeenmääräämiskoulutusta hyödynnetään, kehitetään myös hoitajavetoista työnjakomallia, jossa voidaan vähentää lääkärille menevien asiakkaiden määrää. Samalla kehitetään edelleen fysioterapian suoravastaanottoa.

Taloudelliset vaikutukset

Vuoden 2015 alkavalla päivystysluontoisella mallilla saadaan säästöjä mm. ostopalvelun vähentämisen kautta.

Kinnulan kunta ostaa päivystysluontoista palvelua kuntalaisilleen.

Vastaanotot

Nykytilan kuvaus

Lääkäreiden vastaanotoilla tuotetaan kuntalaisille heidän tarvitsemat ei-kiireelliset sairaan- ja terveydenhoitopalvelut. Pitkäaikaissairaiden hoidon seuranta ja toteutus sekä kuntalaisten terveysneuvontaa ja aikuisväestön rokotukset on keskitetty aikuisneuvolaan, jonka terveydenhoitajat tekevät tiivistä yhteistyötä lääkäreiden kanssa. Tutkimuksessa ja hoidossa noudatetaan Käypä Hoito- suosituksia.

Palveluiden tuottamistavat

Vastaanottopalvelut tuotetaan lähipalveluina molemmissa kunnissa omana toimintana. Kuntalaisilla on mahdollisuus saada kiireetöntä lääkäripalvelua myös iltaisin. Lääkäripalveluita ostetaan vain asiakaspalvelutarpeen mukaan.

Toimenpide-esitykset

- Viitasaarella on 1 terveydenhoitajalla ja Pihtiputaalla 1 sairaanhoitajalla rajattu lääkkeenmääräämisoikeus, lisäksi koulutus on kesken kahdelta muulta työntekijältä, joista toinen tulee sijoittumaan Pihtiputaalle ja toinen Viitasaarelle. Heille on tehty uudet tehtäväkuvat ja heille siirtyy osavastuu pitkäaikaissairaiden lääkehoidosta siten, että heillä on aina mahdollisuus konsultoida lääkäreitä. Edellytyksenä sairaanhoitajan rajatun lääkkeenmääräämisoikeuden käytölle on, että potilaille on laadittu kirjallinen terveys- ja hoitosuunnitelma.
- Työn painopistettä keskitetään entistä enemmän ennaltaehkäisyyn ja ongelmien varhaistunnistamiseen.

- Vastaanottojen lääkäripalvelu tuotetaan omien virkalääkäreiden toimesta ja vain satunnaisesti ja perustellusti käytetään ostopalvelulääkäreitä.
- Pitkäaikaissairaille ja palvelujen suurkuluttajille tehdään hoito- ja palvelusuunnitelmat ja asiakkaat sitoutetaan hoitoon.

Taloudelliset vaikutukset

- Ennaltaehkäisevällä työllä pyritään kustannussäästöihin. Terveys- ja hoitosuunnitelmat mahdollistavat yhtenäisen hoidon pitkäaikaissairaille ja sitouttavat myös asiakasta omaan hoitoonsa.
- Yhden oman virkalääkäriin palkkakustannukset ovat 130 000 €/vuosi.
- Tarvevakioitujen kustannusten tavoiteindeksi 95 joka vuosi. Lääkärikäynnit 2/asukas/v (valtakunnallinen keskiarvo).
- Hoitosuunnitelmat ja sitouttaminen vähentävät lääkärikäyntejä 30 %, säästö ½ työpanos 65 000 €.

Terveysneuvonta

Nykytilan kuvaus

Terveysneuvonnan työtä ohjaa terveydenhuoltolaki ja neuvola-asetus, jossa määritellään mm. terveystarkastusten sisältö ja tarkastusvälit. Terveysneuvonnan asiakkaita ovat perhesuunnittelu-, äitiys- ja lastenneuvolan asiakkaat sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon asiakkaat. Neuvolatoiminnassa tehdään moniammatillista yhteistyötä ja vuoden 2014 alusta sosiaalitoimesta on siirtynyt neuvolatiimiin molemmissa kunnissa lapsiperheiden kotipalvelutyöntekijä. Neuvolan lapsiperheytyön painopistealueena on ennaltaehkäisevä työ. Kouluterveydenhuolto tekee tiivistä yhteistyötä sivistystoimen kanssa.

Palveluiden tuottamistavat

Neuvola- sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollon palvelut tuotetaan lähipalveluina. Kaikki neuvolapalvelut ovat asiakkaille maksuttomia, ei realistista ulkoistaa.

Toimenpide-esitykset

Neuvola- sekä koulu- ja opiskelijaterveydenhuollossa lisätään moniammatillista työtä eri sidosryhmien mm. sosiaalitoimen ja perhe- ja mielenterveyspalveluiden sekä sivistystoimen kanssa. Tavoitteena on järjestää koulutusta moniammatillisen yhteistyömallin käyttöönottoon tukemaan lasten ja nuorten kasvua ja hyvinvointia eli ennaltaehkäisevän työn toteuttamiseen ja varhaiseen puuttamiseen.

Taloudelliset vaikutukset

Ennaltaehkäisevä, moniammatillinen työ on kustannustehokasta ja vaikuttaa muiden yksiköiden toimintaan, kuten lastensuojelun korjaaviin toimenpiteisiin.

Fysioterapia

Nykytilan kuvaus

Fysioterapia tuottaa kuntalaisille sekä perusturvan eri yksiköille fysioterapiapalveluita sekä avustaa apuvälineiden tarpeen arvioinnissa ja lainaa apuvälineitä. Fysioterapian työ on kuntouttavaa ja tavoitteena on edistää asiakkaiden selviytymistä kotona mahdollisimman pitkään. Fysioterapian henkilöstö on omalta osaltaan edistämässä kuntouttavan työotteen omaksumista muissa sosiaali- ja terveydenhuollon yksiköissä.

Palveluiden tuottamistavat

- Fysioterapiapalvelut tuotetaan lähipalveluina omana toimintana.

Toimenpide-esitykset

- Viitasaarelta on 1,5 ja Pihtiputaalta 1 fysioterapeutti suorittaneet tehtäväsiirtokoulutuksen. Koulutuksen käytyään he ovat saaneet valmiudet pitää tuki- ja liikuntaelinsairaille itsenäistä vastaanottoa, jonka myötä 20 – 30 % aikaisemmin lääkärin vastaanotolla käyneistä TULES-asiakkaista voidaan ohjata fysioterapeuteille.
- Fysioterapiapalvelut tuotetaan omana toimintana. Lääkinnällisen kuntoutuksen palveluja hankitaan edelleen yksityisiltä palveluntuottajilta tapauskohtaisesti. Lisäksi veteraanikuntoutusta hankitaan yksityisiltä palveluntuottajilta määrärahojen puitteissa, maksajatahona on Valtiokonttori.

Taloudelliset vaikutukset

Wiitaunioniin on perustettu 1 fysioterapeutin toimi kuntien yhteiseksi (60 % Viitasaari, 40 % Pihtipudas). Tavoitteena siirtää osa TULES-asiakkaista lääkäreiltä fysioterapeuteille. Palkkauskustannukset 40 000 €, palkkakustannukset katetaan ostopalvelulääkärikustannuksista, jolloin vuosisäästö 35 000 €.

Puheterapia

Nykytilan kuvaus

Puheterapia tuottaa palveluita ihmisille, joilla on vaikeuksia puheentuottamisessa ja/tai ymmärtämisessä, kommunikaatiossa, lukemisessa, kirjoittamisessa tai häiriöitä suun ja kaulan alueen motorikassa. Puheterapia tutkii ja kuntouttaa lapsia (pääpaino alle kouluikäisissä), työikäisiä ja ikääntyviä asiakkaita. Kelan kanssa on tehty sopimus vaikeavammaisten puheterapiapalveluiden järjestämisestä, josta Kela korvaa kunnille aiheutuvat kustannukset.

Palveluiden tuottamistavat

- Puheterapiapalvelut tuotetaan omana toimintana lähipalveluna.

Toimenpide-esitykset

- Puheterapiapalvelut tuotetaan omana toimintana.
- Kuntien välistä yhteistyötä palveluiden tuottamisessa tiivistetään.

Taloudelliset vaikutukset

- Puheterapeutin kustannukset huomioidaan talousarviossa entiseen tapaan.

Tukipalvelut (laboratorio, röntgen, keskusvarasto, välinehuolto)Nykytilan kuvaus

Tukipalveluita tuotetaan kaikille perusturvan yksiköille ja kustannukset vyörytetään käyttöarvion mukaan. Kaikki tukipalveluyksiköt ovat omaa toimintaa.

Palveluiden tuottamistavat

- Palvelut tuotetaan jatkossa lähipalveluna siten, että kuntalaisten palvelutasossa ei tapahdu muutoksia ja perusturvan muiden yksiköiden toiminta on mahdollista toteuttaa heidän määrämällään tavalla.

Toimenpide-esitykset

Laboratorio- ja röntgenpalvelut järjestetään omana toimintana toistaiseksi.

Taloudelliset vaikutukset

Tukipalveluiden osalta kaikissa ratkaisuisa pyritään kustannusneutraliteettiin.

SairaalapalvelutNykytilan kuvaus

Wiitaunionin alueella on kaksi sairaalaa. Tällä hetkellä sairaalapaikkoja on Viitasaarella 20 ja Pihti-putaalla 16. Sairaalapaikkojen määrä on vähentynyt 2010 - 2013 vuosina 55 % (-41) ja hoivapaikkojen määrä lisääntynyt 430 % (+43). Hoivapaikoilla tarjotaan ympärivuorokautista laitoshoidoa.

Sairaalat tarjoavat yhteistoiminta-alueella kuntalaisille ympärivuorokautista terveyskeskustasoista hoitoa. Suurin osa potilaista on vanhusväestöä, mutta hoidettavia potilaita tulee kuitenkin myös muista ikäryhmistä. Sairaalapalveluja käyttävät kinnulalaiset n. 5 - 6 hoitopaikan verran vuositasolla.

Sairaalat tekevät saumatonta yhteistyötä kuntarajattomasti.

Palvelujen tuottamistavat

Sairaaloiden profiloituminen on mahdollista.

A-malli

Potilaat jakautuvat kuntoutuspotilaisiin ja akuutteihin lyhytaikaishoidettaviin; toisessa sairaalassa hoidetaan akuutit sisätautipotilaat mm. sydänsairaudet ja toisessa kuntoutettavat potilaat mm. neurologiset, tuki- ja liikunta-elinsairaudet, kirurgiset leikkauspotilaat. Kuntouttava hoito on suunnitelmallista, hoitohenkilökunta ja potilaat sitoutuvat yhteiseen toimintatapaan.

B-malli

Molemmissa sairaaloissa hoidetaan kaikkia sairausryhmiä; kuntouttavaa työtettä toteutetaan kaikkiin potilasryhmiin suunnitelmallisesti ja henkilökunta ja potilaat sitoutuvat yhteiseen toimintatapaan. Joustavuus ja yhteistyö vanhuspalveluiden kanssa. Riittävät henkilöstöresurssit ja osaaminen.

C-malli

Kaikki sairaalapaikat vain toisessa kunnassa ja hoivapaikat toisessa kunnassa (tämä oli organisatiolähtöisen aluemallin mukainen).

Toimenpide-esitykset

Malli B edelleen käytössä.

- Joustava yhteistoiminta eri sairaaloiden välillä: kuormituksen jakaminen, potilaspaikkojen maksimikäyttö, potilaan järkevä sijoittaminen.
- Hoidonporrastuksen tehostaminen akselilla: keskussairaala – sairaalat – kotisairaala – kotihoito.
- Sairaalat profiloituvat lyhytaikaishoitoa tarjoaviksi yksiköiksi. Hoidon päätyttyä asiakkaat siirtyvät joustavasti vanhustenpalveluiden piiriin. joko kotihoitoon tai asumispalveluihin. Sairaalassa ei tarvitse odottaa jatkohoitopaikkaa, vaan kotiutukset voidaan toteuttaa silloin kun sairaalahoidon tarve päättyy ja tilaa vapautuu seuraavalle tarvitsijalle.
- Hyvä henkilöstöpolitiikka.
- Moniammatillisten toimintatapojen tehostaminen, rajapinta sairaalapalveluiden ja vanhuspalveluiden kanssa on saumatonta.
- Kuntouttavan työotteen hyödyntäminen, kuntoutuksen aktiivinen eteenpäin vieminen hyödyntämällä kuntoiluhuoneita kummassakin sairaalassa.
- Kuntoutusprosessin tehostaminen yhdessä kotihoidon kanssa (kotikuntoutus).

Taloudelliset vaikutukset

Malli B n. 400 000 € kustannustehokkaampi vaihtoehto kuin A-malli, C-malli puolestaan tulee n. 250 000 € kalliimmaksi.

Kuntoutukseen panostamisella pyritään potilaiden toimintakyvyn nostamiseen, lyhyempiin sairaalajaksoihin ja potilasvaihdon sujuvuuteen akuuttipaikoilla. Tehokkaampi kuntouttava työnote mahdollistaa leikkaus-, kirurgisten ja neurologisten potilaiden pääsyn takaisin omaan kotiin ja siten vältytään hoiva- tai palvelutalopaikoilta. Yksi sairaalapaikka maksaa 50 000 €/v ja hoivapaikka 40 000 €/v.

Keskussairaalassa nykyään hoidettavia voidaan hoitaa osaamista kehittämällä omassa sairaalassa ja siten saada säästöä ostopalveluista.

3.1.7. Suun terveydenhuolto

Nykytilan kuvaus

Suun terveydenhuollon palveluja Wiitaunionissa tuotetaan kahdessa hammashoitolassa. Kinnulan suun terveydenhuolto toimii omana erillisenä yksikkönään.

Viitasaarella palvelut tuotetaan omalla henkilöstöllä. Pihtiputaalla hammaslääkäritarjontaa täydennetään ostopalveluhammaslääkäreillä.

Perushoitoa täydentäviä erikoishammashoidon palveluja hankitaan ostopalveluna sekä oikomishoitoon molemmissa yksiköissä 5 - 6 päivää/v että suukirurgiaan yhteisesti n. 11 päivää/v.

Molemmissa yksiköissä on ollut ongelmia täyttää normiohjauksen edellyttämät kiireettömään hoitoon pääsyn aikarajat. Viitasaarella tilanne on selkeästi parantunut viimeisen kuluneen vuoden aikana hammaslääkärirekrytoinnin myötä. Pihtiputaan kohdalla tarjonta saataneen lain edellyttämälle tasolle vuoden 2015 alkupuolella kun väistötilaratkaisu saadaan toteutumaan loppukesän aikana.

Palveluiden tuottamistavat

Suun terveydenhuolto kuuluu lähipalveluihin. Kiireellistä ja kiireetöntä suun terveydenhuoltoa tarjotaan virka-aikana molempien kuntien hammashoitoloissa omana toimintana. Pihtiputaalla pyritään rekrytoimaan hammaslääkäreitä.

Palvelusetelijärjestelmää ei tässä vaiheessa luoda lähialueiden vähäisten palveluntuottajien ja järjestelmän perustamiseen menevän huomattavan työpanoksen takia. Palvelujen yksityistäminen kokonaan, esim. Turusta saatujen kokemusten mukaan, on kalliimpaa.

Toimenpide-esitykset

- Pyritään ylläpitämään rekrytoimalla tai tarvittaessa ostopalvelujärjestelyillä yhteensä 5 hammaslääkärin työvoima. Jatketaan ja tehostetaan työjakosuunnitelman toteuttamista vastaanotoilla mm. panostaen hoitajavastaanottojen ennaltaehkäisevään ja itsehoitoa tukevaan toimintaan yksiköiden sisäisillä ja ulkopuolelta.
- Tarkastellaan mahdollisia muita toteutustapoja esim. Suupirssistä saatujen kokemusten kautta.
- Suun terveydenhuollon päivystys järjestetään 1.1.2015 alkaen maakunnallisena yhteistyönä arki-iltaisain, viikonloppuisin sekä arkipyhinä keskitetysti Jyväskylässä klo 08-21 ja klo 21-08 erä-alueyhteistyönä Kuopiossa.

Taloudelliset vaikutukset

Osallistuminen maakunnalliseen virka-ajan ulkopuoliseen päivystykseen tuo lisäkustannuksia n. 10 000/v 2015- 2016 nykyiseen järjestelmään verrattuna. Kustannukset täsmentyvät maakunnallisen palvelutuotannon suunnittelut myötä.

3.1.8. Työterveyshuolto

Nykytilan kuvaus

Työterveyshuollon tavoitteena on tuottaa lakisäätteisiä ja hyvän työterveyshuoltokäytännön mukaisia työterveyspalveluja sopimusasiakkaille; työnantajille, maatalousyrittäjille, yrittäjille ja muille omaa työtään tekeville Wiitaunionin ja Kinnulan alueelle. Työterveyshuoltoyksiköt toimivat Pihtiputaalla ja Viitasaarella, sekä sovitusti Kinnulassa.

Työterveyshuolto edistää, hoitaa ja arvioi työntekijöiden työkykyä ja terveyttä. Toiminta kohdistuu myös työyhteisöihin ja työoloihin.

Työterveyshuollon ydinpalveluja ovat ennaltaehkäisevät työterveyshuoltopalvelut ja työnantajien valinnan mukaan vapaaehtoisena työterveyshuoltona sairaanhoitoa ja muuta terveydenhuoltoa sovituin tutkimuksin. Työterveyshuollossa tapahtuva sairaanhoito painottuu työkykyä haittaavien sairauksien hoitoon.

Työnantajista suurin osa on pieniä ja keskisuuria työnantajia. Henkilöasiakkaita on yhteensä 3 400. Työterveyshuollon palveluista saaduilla tuloilla katetaan toiminnasta aiheutuneet kustannukset.

Palveluiden tuottamistavat

- Nykyisin työterveyshuoltopalvelut järjestetään osana omaa kunnallista organisaatiota ja tuottajana on Wiitaunionin terveyskeskuksen työterveyshuolto. Lääkäripalvelua, sekä asian-
tuntijapalvelua ostetaan tarpeen mukaisesti.
- Palvelut tuotetaan lähipalveluina Viitasaarella, Pihtiputaalla ja lisäksi Kinnulassa sovittuina aikoina.

Toimenpide-esitykset

- Jatketaan työterveyshuollon toimintakäytäntöjen yhtenäistämistä maakunnan alueella odottaen valtakunnallisia suurempia linjauksia sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislain myötä.

Taloudelliset vaikutukset

Työterveyshuolto poikkeaa talousrakenteeltaan muusta kansanterveystyöstä. Toiminta perustuu todellisiin kustannuksiin, mikä parantaa kustannustehokkuutta. Työterveyshuoltopalvelut tuotetaan omakustannushintaan eli voittoa ei tavoitella.

3.1.9. Erikoissairaanhoito

Nykytilan kuvaus

Erikoissairaanhoidon palvelut tuotetaan pääsääntöisesti Keski-Suomen sairaanhoitopiiristä ja KYS-ERVA-alueelta sekä muista sairaaloista K-S:n sairaanhoitopiiriin hankkimana. Eniten erikoissairaanhoidon palveluja saadaan Keski-Suomen keskussairaalaan. Lisäksi on hankittu terveyskeskusten tiloihin Viitasaarella ja Pihtiputaalla eri erikoisalojen lääkäreitä, heidän tekemiään tutkimuksia ja leikkauksia.

Palveluiden tuottamistavat

- Tällä hetkellä kunnan on kuuluttava johonkin sairaanhoitopiiriin, mutta sairaanhoitopiiriä on mahdollista vaihtaa.
- Kiireetöntä hoitoa on mahdollista saada koko Suomen alueelta ja myös Euroopan Unionin alueelta lakiin perustuen.
- Erikoissairaanhoidon palveluja hankitaan osittain yksityisiltä yrityksiltä, palveluseteli on myös mahdollinen.

Toimenpide-esitykset

- Erikoissairaanhoidon palvelut hankitaan pääsääntöisesti K-S:n sairaanhoitopiiriltä, kunnes sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislaki astuu voimaan.
- Omaa erikoislääkärien vastaanotto- ja tutkimus- ja toimenpide toimintaa lähipalveluna jatketaan nykytilaajuudessaan.
- Depressiohoitajatoiminta siirtyy omaksi toiminnaksi vuoden 2015 alusta.

Taloudelliset vaikutukset

- Erikoissairaanhoidon menojen kasvu nousee tasaisesti em. toimenpiteistä huolimatta johtuen ikärakenteen muutoksesta ja sairastavuudesta.
- Kustannusten kasvua voidaan hillitä tiiviillä perusterveydenhuollon ja erikoissairaanhoidon yhteistyöllä kun tutkimukset, hoidot ja toimenpiteet ja seuranta toteutetaan oikein ja komplikaatioita välttäen.
- Erikoissairaanhoidon kustannusten kasvu 2-4 % vuosittain.
- Uuden Keski-Suomen keskussairaalan rakentaminen kasvattaa suoritehintoja 4 – 5 % 25 – 30 vuoden ajalla. Uusi sairaala valmistuu 2020.

3.1.10. Yhteenvedo

Palvelutoiminnan tuottaminen pyritään säilyttämään Wiitaunionin alueella osana mahdollista maakunnallista kokonaisuutta. Yhteistoimintaa on myös entisestään tiivistettävä yhteistoiminta-alueella, jotta kustannukset saadaan hallintaan.

Talouden tasapainotussuunnitelmissa eivät valtuustot ole hyväksyneet terveysasemien ulkoistamista. Tavoitteena on edelleen ostopalvelulääkäreistä luopuminen ja sitä on tällä hetkellä jo vähennetty. Ostopalvelulääkäreistä luopuminen edellyttää kuitenkin omiin virkalääkäreihin panostamista.

Perusturvan palvelutarve kasvaa vuosittain ikärakennemuutoksen vuoksi n. 2% ja painopistettä on edelleen siirrettävä avopalveluihin. Palveluneuvontaa kehittämällä voidaan asiakkaita ohjata järkevään ja oikea-aikaiseen palvelujen käyttöön. Palvelusetelitoimintaa voidaan edelleen laajentaa tukemaan osaltaan yritystoimintaa.

Palvelutarpeen kasvu heijastuu myös erikoissairaanhoidon menoihin. Uusi Sairaala- hankkeen myötä kustannuksiin on odotettavissa lisää kasvua sekä entistä enemmän painetta kuntouttavaan toimintaan myös Wiitaunionin alueella.

Henkilöstön työhyvinvointiin tullaan kiinnittämään huomiota käynnistyneen kehittämisohjelman myötä. Henkilöstö tulee nähdä voimavarana ja jatkossa yhtenä rekrytointivalttina toimii työhyvinvointiin ja osaamisen kehittämiseen panostaminen.

Yhteenveto edellä todetuista taloudellisista vaikutuksista tulevina vuosina palvelutuotannossa:

| | 2015 | 2016 | 2017 |
|----------------------------------|--|--|--|
| Sosiaalipalvelut | - | - | - 36 000 € / etuussihteeri |
| Perhe- ja mielenterveyspalvelut | - 20 000 € / tehko | - 20 000 € / tehko | - 20 000 € / tehko |
| Vammaispalvelut | - 40 000 € / henk.koht.apu | - 40 000 € / henk.koht.apu | - 40 000 € / henk.koht.apu |
| Vanhuspalvelut | - 40 000 € / aspa- ostopalvelut | - 40 000 € / aspa- ostopalvelut | - 40 000 € / aspa- ostopalvelut |
| Vastaanottopalvelut | - 35 000 € / ft suoravast.otto - 125 000 € / päiv.vast.otto | - 35 000 € / ft suoravast.otto - 125 000 € / päiv.vast.otto | - 35 000 € / ft suoravast.otto - 125 000 € / päiv.vast.otto |
| Sairaalapalvelut | - 36 000 € / ostot / hoidon por- rastus | - 36 000 € / ostot / hoidon por- rastus | - 36 000 € / ostot / hoidon por- rastus |
| Suun terveydenhoito- palvelut | + 10 000 € / maakunn. päivystys (arvio) | + 10 000 € / maakunn. päivystys (arvio) | + 10 000 € / maakunn. päivystys (arvio) |
| Erikoissairaanhoido | + 160 000 € (2%) | + 160 000 € (2%) | + 160 000 € (2%) |
| Yhteensä | - 126 000 € | - 126 000 € | - 162 000 € |

3.2. Sivistystoimen palvelut

3.2.1. Hallinto

Nykytilan kuvaus

Sivistyslautakunta tuottaa sivistystoimen palvelut Pihtiputaan kunnan ja Viitasaaren kaupungin asukkaille.

Palveluiden tuottamistavat

Palvelu tuotetaan Wiitaunionin yhteisenä.

3.2.2. Perusopetus

Nykytilan kuvaus

Palvelun tarkoituksena on tuottaa opetuspalvelut oppivelvollisuusikäisille, esiopetus sekä aamu- ja iltapäivätoiminta esikoululaisille sekä perusopetuksen 1.-2. luokkien oppilaille sekä erityislapsille.

Lähtökohta ja kehitysnäkymät

Koulut: Haapaniemi, Huopana, Kymönkoski, Keskuskoulu, Muurasjärvi, Putaanvirta ja Tahkonpolku. Ryhmäkoko on 25 oppilasta/ryhmä. Lasten ja nuorten määrä vähenee.(taulukko) Kouluverkkosuunnitelman noudattaminen antaa mahdollisuuden tuottaa palvelut taloudellisesti. Aamu- ja iltapäivä toimintaa järjestetään alakouluissa. Esikoululuokat toimivat jokaisella koululla. Koulukuljetukset toteutuvat lautakunnan hyväksymien Koulukuljetusperiaatteiden mukaan.

Palveluiden tuottamistavat

- Peruskoulun ala- ja esiopetus tuotetaan kuntien lähipalveluna.
- Esikoululaisten ja koululaisten aamu- ja iltapäivätoiminta ovat kunnan tai kaupungin sisällä yhteisenä tuotettuja palveluita, samoin ovat yläkoulupalvelut.
- Perusopetuksen oppilaat voivat käydä koulua myös toisessa Wiitaunionin kunnassa.
- Koulukuraattori- ja koulupsykologipalvelut tuotetaan perusturvan kanssa yhteistyössä.
- Kouluruokailu, siivous ja talonmiespalvelut tuottaa tekninen toimi.
- Kouluterveydenhuoltopalvelut tuottaa perusturva.
- Ostopalveluna tuotetaan koulukuljetuspalvelut.
- Erityisopetuksen ne palvelut, joita ei voida itse tuottaa, hankitaan ostopalveluina.
- Osa henkilökunnan täydennyskoulutuksesta hankitaan ostopalveluna.
- Mahdollinen työnohjaus tuotetaan ostopalveluna.
- Keski-Suomen kuntien yhteinen Osaava-hanke tuottaa koulutoimen henkilöstön koulutusta.

Tulevaisuudessa palveluiden tuottamismuodot

Perus- ja esiopetuksessa tuottamismuodot eivät tule muuttumaan.

3.2.3. Lukiokoulutus

Nykytilan kuvaus

Lukiokoulutus antaa alueen nuorille ja aikuisille lukio-opintojen ja ylioppilastutkinnon suorittamismahdollisuuden. Kaksoistutkintojen suorittaminen on mahdollista Viitasaaren POKE:n kanssa yhteistyössä. Pihtiputaalla toteutetaan myös erikoislinjoja mm. lentopallo.

Aluelukiossa saman hallinnon alaisena toimivat Pihtiputaan ja Viitasaaren lukiot. Nuorten ikäluokkien pieneneminen on tulevaisuudessa lukiokoulutuksen haaste. Lukiolaisten määrän ennustettavuus ei ole niin helppoa kuin perusopetuksen oppilaiden. Valtiovallan toimenpiteet vaikuttavat tulevaan toimintaan.

Palveluiden tuottamistavat

- Lukioiden opetuspalvelut ovat kunnan tai kaupungin sisällä yhteisinä tuotettu palvelu.
- Wiitaunionin kuntien yhteisenä tuotetaan lukiokoulutuksen hallintopalvelut.
- Pihtiputaan lukiokoulutuksessa oppilaskuljetukset ja erityislinjojen opetusta tuotetaan ostopalveluina.
- Mahdollinen työnohjaus tuotetaan ostopalveluna.
- Keski-Suomen kuntien yhteisenä lukiokoulutus saa opettajien täydennyskoulutuspalveluita Osaavalta ja Lukio-hankkeelta.
- Kuraattori, psykologi ja kouluterveydenhuolto yhteistyössä perusturvan kanssa

Tulevaisuuden palveluiden tuottamismuodot

Viitasaaren lukio lisää yhteistyötä erityisesti POKEn Viitasaaren yksikön kanssa. Kunnat panostavat sen säilymiseen Viitasaarella.

3.2.4. Opistotoiminta

Nykytilan kuvaus

Kansalaisopistotoiminta järjestää opintotoimintaa kaiken ikäisille koko kunnan alueella. Opiskelijat maksavat opinnoista. Musiikkiopistotoiminta järjestää musiikkileikkikoulutoimintaa lapsille ja musiikkiopintoja pääsykokeissa menestyneille. Oppilaat maksavat opinnoistaan.

Palveluiden tuottamistavat

- Kansalaisopistopalvelut tuottaa Pihtiputaan kunta ja Viitasaari ostaa palvelun Wiitaunionin sisällä.
- Musiikkiopiston palvelut tuottaa Viitasaaren kaupunki ja Pihtiputaan kunta ostaa palvelun Wiitaunionin sisällä.
- Kansalaisopiston opintosetelipalvelu tuotetaan ostopalveluna.
- Musiikkiopiston palveluita myydään Wiitaunionin ulkopuolelle.
- Wiitaunionin kuntien yhteisenä tuotetaan opistojen hallintopalvelut.

Tulevaisuuden palveluiden tuottamistavat

Opistojen hallintopalvelut tuotetaan Wiitaunionin kuntien yhteisenä. Toteutunut Liikunnan opetuksen yhdistäminen päätoimiselle liikunnan opettajalle, joka ottaa vastuun erityisliikunnan ohjauksesta.

Valtakunnallinen kansalaisopistojen järjestämislupa uusitaan v. 2016.

3.2.5. Kirjastotoiminta

Nykytilan kuvaus

Kirjastopalvelua järjestetään kahdessa pisteessä, Viitasaaren kirjastossa ja Pihtiputaan kirjastossa. Kirjastopalveluista tärkein on lainauspalvelu. Kirjastoautoreitit kulkevat Wiitaunionin kuntien alueella. Reitit on suunniteltu kahden viikon jaksoissa.

Palveluiden tuottamistavat

- Wiitaunionin kuntien yhteisesti tuottamat kirjastopalvelut
- Wiitaunionin kuntien yhteisinä tuotetaan kirjastoautopalvelut.
- Ostopalveluna tuotetaan kirjastoauton huolto sekä mahdollinen työnohjaus.

Tulevaisuuden palveluidentuottamistavat

Kirjastopalvelut tuotetaan Wiitaunionin kuntien yhteisenä. Toteutunut

3.2.6. Vapaa-ajan toiminta

Nykytilan kuvaus

Nuorisotoiminen kautta molemmissa kunnissa nuoret saavat nuorisohjaajan palveluita. Nuorisotilat toimivat kokoontumistiloina. Nuortentyöpaja toimii nuorten työllistämisen sekä syrjäytymisen ehkäisemisen apuna. Etsivä nuorisotyö.

Liikuntatoimi koordinoi ja luo puitteita kuntalaisten liikuttajana. Se toimii läheisessä yhteistyössä järjestöjen kanssa. Uimahalli toimii Viitasaarella.

Kulttuuritoimi koordinoi kulttuuritapahtumia.

Palveluiden tuottamistavat

- Kunnat tuottavat erikseen liikunta- ja kulttuuripalvelut sekä uimahallipalvelut (Viitasaari).
- Kunnat tuottavat yhdessä nuorisotoimen palvelut.
- Wiitaunionin kuntien yhteisenä tuotetaan etsivän nuorisotyön palvelut.
- Yhteistyössä kolmannen sektorin kanssa tuotetaan liikunta- ja kulttuuripalveluita. Kunta luo puitteet ja järjestöt liikuttavat asukkaita ja tuottavat kulttuuripalveluita. Kunnat avustavat rahallisesti järjestöjä.

Tulevaisuuden palveluiden tuottamistavat

Liikuntatoimen ja kulttuuritoimen koordinoitopalvelut tuotetaan Wiitaunionin kuntien yhteisenä palveluna. Toteutunut.

3.2.7. Varhaiskasvatus

Nykytilan kuvaus

Perhepäivähoito tuottaa lapsille hoitajan kotona tapahtuvaa päivähoitoa. Ryhmäperhepäivähoito tuottaa lapsille päivähoitopalvelua, joka tapahtuu perhepäivähoitajien muodostamassa yksikössä. Päiväkodeissa tapahtuva päivähoito tapahtuu ryhmissä, joissa vastuuajuisella on lastentarhanopettajatutkinto.

Palveluiden tuottamistavat

- Perhepäivähoito tuotetaan kuntien sisällä lähipalveluna.
- Kunnan tai kaupungin sisällä kunnan yhteisenä palveluna tuotetaan päiväkotito-, varahoito-, vuorohoitoto- ja erityislastentarhanopettajan palvelut.
- Päivähoitoa voi asukas hakea kummasta tahansa Wiitaunionin kunnasta.
- Ostopalveluna toteutetaan mahdollinen työnohjaus ja täydennyskoulutus.
- Varhaiskasvatusta ostetaan Wiitaunionin kuntien ulkopuolisista kunnista vanhempien toivomuksesta, jos se Wiitaunionin kunnan kannalta on järkevää, sekä sosiaalitoimen muualle sijoittamille lapsille.

Tulevaisuuden palveluiden tuottamistavat

Palvelu tuotetaan kunnan ja kaupungin palveluna.

Sivistystoimen toimenpide-esitykset ja taloudelliset vaikutukset

Toimenpide-esitykset perusopetuksessa

- Yhtenevä perusopetus v. 2015: Keskuskoulu ja Haapaniemen koulu sekä Putaanvirran koulu ja Tahkonpolun koulu yhdistyvät 0.-9. luokkien oppilaiden kouluksi.
- Peningissä ei ole lukuvuoden 2013 - 2014 alusta lukien koulutoimintaa. Toteutunut.
- Kymönkosken koulu muuttuu 1.8.2013 viiden luokanopettajan koulusta neljän luokanopettajan kouluksi on toteutunut ja muuttuu 1.8.2015 neljän luokanopettajan koulusta kolmen luokanopettajan kouluksi.
- Muurasjärven koulu muuttuu 2016 neljän luokanopettajan ja esikoulunopettajan koulusta neljän luokanopettajan kouluksi.
- Putaanvirran koulun luokanopettajien viroista kaksi muutetaan tarpeen mukaan määräaikaisiksi tuntiopettajuuksiksi v. 2015 jälkeen.
- Tahkonpolun koulu muuttuu kaksisarjaiseksi vuoteen 2016 mennessä.
- Keskuskoulu muuttuu kolmisarjaiseksi vuoteen 2015 mennessä. Toteutunut.

Taloudelliset vaikutukset

Kokonaissäästö on n. 570 000 € vuoden 2012 tasoon verrattuna vuoteen 2016 mennessä Wiitaunionissa.

Toimenpide-esitykset lukiokoulutuksessa

- Ryhmäkoko 32 opiskelijaa, joka jälkeen luokka jaetaan.
- Lukion opetusresurssi annetaan budjetin laadinnan yhteydessä. Tuntikehys on rehtorin työkalu.
- Viitasaaren lukio lisää yhteistyötä erityisesti POKEn Viitasaaren yksikön kanssa. Kunnat panostavat sen säilymiseen Viitasaarella.

Toimenpide-esitykset opistotoiminnassa

- Hallinnot yhdistetään yhden rehtorin alle vuonna 2013, jolloin erilliset rehtoreiden virat lakkauteen. Toteutunut
- Jatkossa rekrytointi tapahtuu molempien opistojen tarpeet huomioiden.

Taloudelliset vaikutukset

Yhden rehtorin mallin säästö n. 50 000 €. Toteutunut

Toimenpide-esitykset kirjastotoiminnassa

- Siirrytään aluekirjastomalliin vuoden 2013 alusta lukien. Kirjastot muodostavat yhden kirjastolaitoksen. Toteutunut.
- Samoja asioita ei tehdä molemmissa pisteissä. On vain yksi esimies ja yksi kirjastohenkilökunta.

Taloudelliset vaikutukset

Yhden johtajan mallin säästö n. 50 000 €. Toteutunut.

Toimenpide-esitykset vapaa-aikatoimessa

- Molemmissa kunnissa toimii oma henkilö, joka koordinoi liikunta- ja kulttuuripalveluita ko. kunnassa. Toteutunut

Taloudelliset vaikutukset

Säästö n. 30 000 €. Toteutunut.

Toimenpide-esitykset varhaiskasvatuksessa

- Uuden päivähoitoyksikön perustaminen Viitasaarelle.
- Varahoidon kehittäminen Pihtiputaalla.

3.2.8. Yhteenveto

Sivistystoimessa palvelut toteutetaan pääosin omana toimintana. Kolmatta sektoria hyödynnetään liikunta-, kulttuuri- ja nuorisotoimessa. Oppilaskuljetukset ja mahdollinen työnohjaus toteutetaan ostopalveluna.

3.3. Teknisen toimen palvelut**3.3.1. Hallinto**Nykytilan kuvaus

Teknisen toimen hallinnosta vastaa teknisen toimen toimialajohtaja ja kaksi kanslistia osin. Teknisen toimen toimialajohtajan palkkajako on väestöpohjainen: Viitasaari 60/Pihtipudas 40. Teknisen toimen toimialajohtaja vastaa hallinnon lisäksi toimialan taloudesta ja kehittämisestä. Kanslisteista toinen sijaitsee Viitasaarella ja hän hoitaa teknisen lautakunnan sihteerin tehtäviä

(30 %), jätehuollon laskutukset, arkistoinnin ja valmistelee toimialajohtajan päätöksiä. Toinen kanslisti sijaitsee Pihtiputaalla ja hän hoitaa Pihtiputaan teknisen toimen laskutukset, arkistoinnin ja hallinnon. Teknisen toimen hallintoon osallistuvat omalta osaltaan kaikki teknisen toimen päällikkötason työntekijät. Teknisen toimen toimialajohtajan sijaisena toimii yhdyskuntatekniikan päällikkö.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Teknisen toimen hallinnossa tapahtui muutoksia vesi- ja kaukolämpötoimintojen yhtiöittämisten myötä. Viitasaarella vesihuoltolaitoksen toiminnot (talousvesi ja jätevesi) yhtiöitettiin omaksi osakeyhtiöksi, Viitasaaren Vesi Oy:ksi, jonka toimitusjohtajana toimii Viitasaaren Lämpö Oy:n toimitusjohtaja ja hallituksena Viitasaaren Lämpö Oy:n hallitus. Nämä yhtiöt on yhdistetty vuoden 2014 alusta Viitaseudun energia Oy:ksi, joka hoitaa kaikki ko. liiketoimintaan kuuluvat tehtävät. Hulevesitoiminnot eivät siirtyneet kaupungilta yhtiölle. Viitasaaren kaupungin vesihuoltolaitoksen kaksi työntekijää siirtyivät vuoden 2013 alusta yhtiön työntekijöiksi. Pihtiputaalla vesihuoltolaitoksen toiminnot ja kaukolämmön jakelutoiminnot yhtiöitettiin vuoden 2013 alusta kunnan omistamaan yhtiöön, jonka nimi on Pihtiputaan Lämpö ja Vesi Oy. Yhdyskuntatekniikan päällikkö toimii osa-aikaisena toimitusjohtajana (n. 45 %) Pihtiputaan Lämpö ja Vesi Oy:ssä. Toimitusjohtajan palvelut myydään teknisestä toimesta yhtiölle. Yhtiöittämisestä johtuen yhdyskuntatekniikan päällikön vesihuoltolaitoksen työtehtävät Viitasaaren kaupungille loppuivat ja Pihtiputaan kunnan vesihuoltolaitoksen ja kaukolämmön jakelun työtehtävät siirtyivät laskeutettaviin palveluihin. Pihtiputaan kanslistin tehtäviin yhtiöittäminen aiheutti myös muutoksia laskutusten ja sopimusten hoidon siirtyessä yhtiön järjestettäväksi. Osakeyhtiön töihin Pihtiputaalla siirtyi kolme yhdyskuntatekniikan työntekijää.

Toimenpide-esitykset

Maanrakennusmestarin ja kanslistien tehtäväkuvia muutetaan. Maanrakennusmestarin vastuulle siirtyi LAPE-projekti ja urheilualueiden hoito. Viitasaaren kanslistille siirtyi ympäristötoimen kanslistin tekniselle toimelle tekemät laskutukset ja arkistointiin vapautui lisää tarvittavaa työaika. Pihtiputaan kanslistille myös vapautui työaika arkistointiin ja tehtäväjärjestelyjä mietitään vuoden 2015 aikana uudelleen (osa-aikaistaminen/tehtävien yhdistäminen).

Taloudelliset vaikutukset

Muutosten vaikutuksena vajaa puolet yhdyskuntatekniikan päällikön palkkausmenoista siirtyi osakeyhtiölle. Viitasaarella vaikutus noin -15 000 € ja Pihtiputaalla noin -10 000 €. Viitasaarella kaksi yhdyskuntatekniikan työntekijää siirtyi osakeyhtiön palvelukseen ja Pihtiputaalla kolme työntekijää. Vaikutus Viitasaarella on noin -70 000 € ja Pihtiputaalla noin -110 000 €. Muut taloudelliset vaikutukset ovat marginaalisia.

Ympäristöpäällikön siirtyessä ympäristöjohtajan virkaan yhteistoiminta-alueelle, syntyi Viitasaarelle säästöä 17 500 € ja Pihtiputaalle 22 500 €. Kanslistin siirtyminen tuo säästöjä Viitasaarelle 18 400 € ja Pihtiputaalle 800 €.

3.3.2. Yhdyskuntatekniset palvelut

Nykytilan kuvaus

Yhdyskuntatekniset palvelut sisältävät katujen, teiden, puistojen, satamien ja muiden yleisten alueiden ylläpidon, jätehuollon järjestämisen, yksityistieavustukset, kunnalle kuuluvat yksityis-

tieasiat ja liikunta- ja urheilualueiden hoitaminen. Vuoden 2013 alusta yhtiöitettiin Viitasaarella vesihuoltolaitoksen toiminnot ja Pihtiputaalla vesihuoltolaitoksen lisäksi myös kaukolämmön jakelutoiminnot. Viitasaarella kaukolämmön tuotannosta ja jakelusta on jo vuodesta 1976 alkaen vastannut kaupungin omistama Viitasaaren Lämpö Oy. Henkilöstöä Viitasaarella on yksi maanrakennusmestari ja yhdyskuntatekniikan työntekijöitä neljä ja puoli henkilöä ja Pihtiputaalla yksi yhdyskuntatekniikan työntekijä sekä kaksi liikuntapaikkojen hoitajaa ja kenttämestari. Yhdyskuntatekniikan päällikön tehtävät jaetaan kunnittain Vts 25%/ Pdas 30% ja 45% on Pihtiputaan Lämpö ja Vesi Oy:lle suoritettavaa myyntipalvelua. Lisäksi käytetään kesäisin työllisyysvaroin palkattuja työntekijöitä. Viitasaarella ja Pihtiputaalla ei ole omaa katujen ja teiden kunnossapitokalustoa, vaan kunnossapidosta vastaa yksityiset koneurakoitsijat. Viitasaarella on puisto- ja yleisten alueiden käytössä kaupungin traktori ja pienoistraktori lisälaitteineen sekä pakettiauto. Lisäksi nurmikonhoitokoneita käytetään puistoalueiden kunnossapidossa. Pihtiputaalla liikunta- ja urheilualueiden käytössä on traktori ja pienoistraktori lisälaitteineen ja talvikaudella latujen kunnossapidossa latukone ja moottorikelkka. Viitasaaren liikuntapaikkojenhoitaja siirtyi teknisen toimen alaisuuteen vuoden 2013 alusta.

Kadut

Viitasaarella on kaupungin ylläpitämiä katuja ja teitä yhteensä 87,6 km, josta määrästä noin 30% on sorapintaisia katuja ja päällystettyjä katuja noin 70%. Kaupungin ylläpitämiä kevyenliikenteen väyliä Viitasaarella 34 km. Pihtiputaalla on kunnalla päällystettyjä katuja ja teitä 11,5 km ja päällystämättömiä 15,8 km ja kevyenliikenteen väyliä 3,6 km. Katuvaloja kaupunki hoitaa Viitasaarella kaava-alueella n. 70 km ja kylillä n. 8 km. Pihtiputaalla valaistuja katuja on n. 20 km ja kylillä n. 12 km. Katujen ja teiden kunnossapidon konetyöt suoritetaan ostopalveluna. Ostopalvelut kilpailutetaan vuosittain kunnittain.

Puistot, satamat, muut yleiset alueet

Puistoja on Viitasaarella 1. hoitoluokassa Porthanin puisto ja Pihtiputaalla Sallilan puisto. Hoitettuja puistoalueita Viitasaarella on noin 2 hehtaaria ja Pihtiputaalla hehtaarin verran. Viitasaarella ja Pihtiputaalla kunta huolehtii myös neljän leikkipuiston kunnossapidosta. Venesatamia on Viitasaarella yhteensä kuusi kappaletta ja Pihtiputaalla seitsemän kappaletta. Kaupungin ylläpitämiä uimarantoja Viitasaarella on kolme ja matonpesupaikkoja kaksi kappaletta. Pihtiputaalla kunta huolehtii viidestä uimarannasta ja yhdestä matonpesupaikasta. Viitasaarella huolehditaan myös yhdestä skeittiparkista ja frisbeegolradasta.

Valaistuja kuntoilureittejä Pihtiputaalla on viisi kappaletta (n. 13 km), luistelualueita 7 kappaletta, joista kolme kylillä. Kunnan ylläpitämiä ulkoilualueita ovat myös Rapeikon luontopolku ja laavu, Suurjärven kämpä ja Suurjärven n. 30 km:n vaellusreitti. Kirkonkylässä liikuntatoimi huolehtii myös palloilukentästä, frisbeeradasta, lumilautailukourusta ja pulkkarinteestä. Kunnan ylläpitämiä maastohiihtolatuja on lisäksi noin 80 km.

Jätehuolto

Molemmissa kunnissa jätehuolto toimii sekä kunnan järjestämänä (aluekeräyspisteet), että sopimusperusteisena. Kunnat ylläpitävät aluekeräyspisteverkostoa, hankkivat ostopalveluna keräys- ja kuljetuspalvelut ja ovat mukana kuntien yhteisessä osakeyhtiössä, Sammakkokangas Oy:ssä, jätteen loppusijoituspalveluiden osalta. Kunnilla on lisäksi yhteinen hyötyjäteasema Viitasaarella., jossa toimintaa pyörittää yksityinen yritys, Hyötykolmio Oy. Kuntien välisenä erona mainittakoon se, että Viitasaarella omakotitaloilla ei pääsääntöisesti ole omia jäteastioita,

vaan asukkaat vievät jätteet kaupungin ylläpitämiin aluekeräyspisteisiin. Pihtiputaalla keräysjärjestelmä pohjautuu omiin kiinteistökohtaisiin jäteastioihin. Jätelaskutus hoidetaan kuntien omalla työllä.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Jätehuollon tulevaisuutta pohdittiin syksyn 2012 aikana ja päädyttiin kilpailuttamaan jätteiden keräys ja kuljetus kuten aiemminkin vuoden 2015 loppuun saakka. Sen jälkeen polttokelpoinen jae ja myös sekajäte kuljetetaan Varkauteen jätteenpolttolaitokseen energiaksi. Viitasaari ja Pihtipudas jatkavat toistaiseksi Sammakkokangas Oy:n kaatopaikkapalveluja hyödyntävinä jäseninä. Muilta osin jätehuollon palvelujen järjestelyissä jatketaan nykyisen käytännön mukaisesti - osin omana toimintana ja osin ostopalveluina.

Jätehuollossa on ainakin seuraavat vaihtoehdot

- jatketaan nykyisellä mallilla ainakin vuoden 2015 loppuun saakka (Vts tekninen lautakunta toimii ns. viranomaislautakuntana),
- vuoden 2015 jälkeen liitytään Sammakkokangas Oy:öön täysjäseneksi ja jätehuollon tehtävistä huolehtii Sammakkokangas Oy ja Saarijärven seudun jätehuoltolautakunta toimii viranomaislautakuntana,
- perustetaan yhteisyritys kuntien ja yksityisen sektorin kanssa (PPP), jolle jätehuollon toiminnot siirretään,
- kilpailutetaan sopivien ehtojen mukaisesti kokonaisuuksina,
- jokin muu vaihtoehto.

Taloudelliset vaikutukset

Kustannusvaikutuksia jätehuollon muutoksista on tässä vaiheessa vaikea arvioida, mutta jätehuollon kustannukset tulevat jätelain mukaan kustantaa jätemaksuilla. Riikinvoiman (Varkaus) jätteenpolttolaitoksella jätteiden polttoaineksi käyttämisestä ei tule lisäkustannuksia. Katujen kunnossapidon kustannukset noudattelevat yleistä hintakehitystä. Teknisen toimen menot kasvavat liikuntapaikkojen osalla liikuntapaikkojen hoitajan siirtymisen myötä noin 40.000 € vuodessa.

Vesihuolto

Vesihuoltolaitoksien yhtiöittäminen vaikuttaa on todettu teknisen toimen hallinnon kohdalla ja samoin Pihtiputaan kaukolämmön jakelun yhtiöittäminen vaikuttaa.

3.3.3. Kiinteistötoimi

Nykytilan kuvaus

Viitasaarella rakennuksia on 39 kappaletta, yhteensä noin 58.000 neliötä. Pihtiputaalla rakennuksia on 40 kappaletta, yhteensä noin 47.000 neliötä. Viitasaarella on kalustona yksi pakettiauto ja Pihtiputaalla ei isompaa kalustoa ole ollenkaan. Kiinteistöpäällikön palkkajako on Vts 60/Pdas 40. Molemmissa kunnissa on kiinteistörakennusmestarit. Kiinteistöhoitajia on Viitasaarella kuusi ja Pihtiputaalla neljä. Rakennusmiehiä on Viitasaarella viisi ja Pihtiputaalla neljä.

Kiinteistöjen ylläpito tehdään pääosin omana työnä. Viitasaarella keskusta-alueen kiinteistöjen ulkoalueiden hoidosta on ostopalvelusopimus vuoden 2015 loppuun saakka. Joitakin palveluita ostetaan tilanteen mukaan tarvittaessa. LVIS-työt ostetaan pääosin.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Pihtiputaalla kiinteistöjen ulkoalueiden hoito kilpailutetaan vuoden 2015 aikana. Keskitytään hoitamaan itse rakennuksia.

Molemmissa kunnissa eläköitymisten myötä tulevaisuudessa joidenkin rakennusten kiinteistönhoito kilpailutetaan, mutta tärkeimmät kiinteistöt (terveyskeskukset, koulukeskukset, uimahalli/monitoimihalli jne.) hoidetaan jatkossakin itse. Näin varmistetaan oman resurssin säilyminen ja joustavat käyttäjäpalvelut. Lisäksi saadaan vertailua oman tuotannon ja ostopalvelun välillä. Tärkeintä talouden hallinnan kannalta on tehostaa tilojen käyttöä ja luopua tarpeettomista tiloista.

Toimenpide-esitykset

Valitaan omana toimintana hoidettavat kiinteistöt ja mitoitetaan tarvittavat resurssit, jotta voidaan aikatauluttaa kilpailuttaminen ja rekrytointi.

Taloudelliset vaikutukset

Ei suoranaisia vaikutuksia talouteen, ellei neliöitä saada vähennettyä. Mahdollisen ulkoistamisen myötä palkkakulut pienenevät ja vastaavasti ostopalvelut kasvavat.

3.3.4. Ruoka- ja puhtauspalvelut

Nykytilan kuvaus

Ruokapalvelut

Viitasaarella toimii yksi perusturvan valmistuskeittiö terveyskeskuksessa. Sieltä toimitetaan ateriat sairaalan vuode- ja hoivaosastoille, Helmiinaan, Lehtolaan, Päiväkeskukselle, työkeskukselle ja Wiitalinnaan sekä kotipalvelun asiakkaille. Koulujen loma-aikana päiväkotit Miekkarinteen ja Tuulentupa sekä ryhmäperhepäivähoitokotiin kaupungintalolle. Terveyskeskuksen keittiön vieressä toimii myös ruokasali, jossa henkilökunta käy ruokailemassa päivittäin.

Viitasaarella on noussut ateriapalvelu asiakkaiden määrä noin 30 asiakkaalla/ päivä.

Pihtiputaalla toimii yksi perusturvan valmistuskeittiö Sopukassa. Sieltä toimitetaan ateriat sairaalan vuode- ja hoivaosastoille, Jokirannan henkilökunnan ruokasaliin, Sopukan osastoille, Palvelukeskus Kaskeen, Riihikotoon (Metsäkoto), työkeskukselle ja kotipalvelun asiakkaille. Koulujen loma-aikoina päiväkotit Onnimanniin sekä elintarvikkeet Muurasjärven ryhmäperhepäivähoitokotiin. Sopukassa toimii myös linjastolounas, jossa käy noin. 30 henkilöä päivittäin syömässä.

Sopukan linjastoruokailijoiden määrä on noussut.

Viitasaarella toimii yksi sivistystoimen valmistuskeittiö, keskuskoulun keittiö. Keskuskoulun keittiöltä toimitetaan ruoka Huopanan koululle, Kymänkosken koululle, Kymönkosken ja kaupungintalon ryhmäperhepäivähoitokoteihin ja Miekkarinteen sekä Tuulentuvan päiväkoteihin. Uutena kohteena ruokapalveluihin on tullut Viitasaarelle Miekkarinteen päiväkodin ruokailusta vastaaminen 1.8.2014 alkaen. Se on hoidettu yhdistelmätyöntekijällä, joka on ruokapalvelun työntekijä 61 % ja loput hoitohenkilökuntana Miekkarinteen päiväkodissa. 1.2.2015 tämä työntekijä jää eläkkeelle ja tulee miettiä miten toimi hoidetaan jatkossa, neuvottelut kesken. Ruokapalveluista on jäämässä eläkkeelle yksi ravitsemistyöntekijä 1.4.2015 ja hänen toimeensa tarvitaan tekijä.

Pihtiputaalla on yksi sivistystoimen valmistuskeittiö, Tahkonpolun keittiö. Sieltä toimitetaan ateriat Muurasjärven koululle, Muurasjärven ryhmäperhepäiväkotiin elintarvikkeet ja päiväkotit Onnimanniin.

Viitasaarella on kaksi ravitsemustyönjohtajaa ja Pihtiputaalla myös kaksi. Viitasaarta ja Pihtipudasta palvelee yksi ruokapalveluohjaaja, joka työskentelee osin puhtauspalveluissa myös. Viitasaarella on 17,6 ravitsemistyöntekijää, joista kaksi on yhdistelmätyöntekijää (Huopanan- ja Kymönkosken kouluilla) ja Pihtiputaalla 13,6. Ruokapalveluissa on yksi SISSI. Kaikki toiminta on omana työnä.

Ruoka- ja puhtauspalvelupäällikkö toimii molemmissa kunnissa ja hänen tehtävänsä on jaettu seuraavasti, Viitasaari 45 % ja Pihtipudas 55 %.

Ruoka- ja puhtauspalvelupäällikön työaika on jaettu ruoka-puhtaus-pesula- ja kuljetuspalveluihin. Pesulapalvelut tuli uutena 2014 alusta.

Lounasruokia valmistetaan noin 2200 annosta /päivä, laskelmassa mukana molemmat kunnat.

Siivouspalvelut

Molemmissa kunnissa pääosa omassa toiminnassa olevista rakennuksista siivotaan omana toimintana. Pihtiputaalla ostetaan siivouspalvelua Muurasjärven koulun, -neuvolan ja kotihoidon tilojen siivoukseen Maaselän laatusiivoukselta.

Viitasaarella siivouspalveluille tuli uusia kohteista vuoden 2014 aikana Kuntoutumiskoti Mieku ja Miekkarinteen päiväkotit.

Viitasaarella ostetaan siivouspalveluja ns. heittokohteisiin noin 29 000€ vuodessa. Toiminnan muutoksilla osa kohteista jää ostopalvelun piiristä pois vuoden 2015 aikana.

Laitoshuoltajia on Viitasaarella 26,5 kappaletta ja Pihtiputaalla 17,6 kappaletta. Puhtauspalveluissa on yksi SISSI molemmissa kunnissa. Molempia kuntia palvelee siivoustyönjohtaja ja siivoustyönohjaaja.

Ruoka- ja puhtauspalvelut yhdistettiin yhdeksi organisaatioksi elokuussa 2011.

Pesula (Pihtipudas)

Wiitaunionissa pesulatoiminta on otettu takaisin omaksi toiminnaksi 24.2.2014 alkaen ja se toimii Pihtiputaalla, terveystieteiden tiloissa. Pihtiputaan pesulassa työskentelee kolme vakinaista henkilöä, yksi työllistetty ja työkeskukselta pesulassa työskentelee kolme henkilöä 2-5 päivää viikossa ja 6h /päivä.

Vuonna 2014 pestään Pihtiputaan pesulassa noin 94 000kg pyykkiä, joka tarkoittaa, että vuonna 2015 pestävän pyykin määrä on noin 115 000kg.

Pesulan suorana esimiehenä toimii ruoka- ja puhtauspalvelupäällikkö.

Kuljetukset

Viitasaarella hoidetaan omana työnä ruokakuljetuksia kotihoidon asiakkaille arkisin sekä asiointikuljetuksia. Kalustona on yksi pienoispakettiauto, joka on iltaisin ja viikonloppuisin kotipalvelun käytössä. Pihtiputaalla on samanlainen kalusto ja siellä ruokakuljetusten lisäksi ajetaan myös henkilökuljetuksia yksiköiden välillä.

Ostopalveluna hankitaan kutsuohjattua henkilöliikennettä molempiin kuntiin ja yksiköiden välistä henkilökuljetuksia yksiköiden välillä Viitasaarella. Lisäksi molemmissa kunnissa hankitaan ostopalveluna ruokakuljetuksia yksiköiden välillä sekä kotipalvelun asiakkaille. Kuntien välistä tavara ja postiliikennettä hankitaan myös ostopalveluna. Huopanan ja Kymönkosken kouluille hankitaan ateriakuljetusta ostopalveluna. Viitasaarella ostetaan myös apuvälinekuljetuksia. Henkilöstöä on molemmissa kunnissa yksi autonkuljettaja.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Ruoka- ja puhtauspalveluissa on tehty muutoksia työvuorolistoihin, työntekijöitä on laitettu samalla työvuorolistalle, jotta he kiertävät eri toimipisteissä työskentelemässä. Tämä vähentää sijaisten tarvetta ja kasvattaa ammattitaitoa. Tällä myös lisätään jaksamista, kun pääsee näkemään muitakin toimipisteitä. Yhdistelmätyöntekijöitä käytetään kohteissa, tämä tuo selvää säästöä, kun ei tarvitse liikkua kohteista toiseen kesken päivän.

Ruokapalveluissa saatiin toimintalaskenta valmiiksi vuoden 2013 lopulla ja nyt ollaan tekemässä tuotteistamista, joka tarkoittaa annoskokojen tarkentamista ja tietoa mitä mikäkin ruoka sisältää. Toimintalaskennan avulla saamme talousarvion pysymään nollalinjalla, eikä asiakasmuutosten vuoksi tule miinusta talousarvioon. Toimintalaskenta ja tuotteistaminen tuovat tehokkuutta tuotantoon ja saadaan tietää mitä maksaa mikäkin tuotantotoiminnan vaihe.

Ruokapalveluissa tehdään vertailua yksiköiden välillä, jotta saataisiin yhtenäiset toimintamallit keittiöihin. Ruokalista uusitaan ja reseptiikkaa yhtenäistetään. Aromi-ohjelman lisäpalikoilla haetaan tehokkuutta toimintaa. Annoskokoihin kiinnitetään huomiota, hävikin määrä pienemmäksi, tämä tuo säästöjä.

Puhtauspalveluissa mitoituksia tarkastetaan ja hankitaan koneita ja laitteita auttamaan ja helpottamaan työskentelyä.

Hankintojen kilpailuttamisella haetaan säästöjä. Ruoka- ja puhtauspalvelut ovat tehneet isoja säästöjä jo muutaman vuoden aikana ja nyt kunniahimoinen säästötavoite on 250 000 € vuonna 2015. Puhtauspalveluista 100 000 € ja ruokapalveluista 150 000€. Tähän tavoitteeseen pääseminen on unelma, ehkä liian kova haaste.

Pesulalle katsellaan mahdollisesti vuonna 2015 isompia tiloja.

Kotipalvelun asiakkaiden määrä kasvanee vielä nykyisestä. Sivistystoimen suoritelmäärät pienevät oppilasmäärän supistuessa.

Toimenpide-esitykset

Ruokalistat ja toimintatavat yhtenäistetään. Hankintoja tehostetaan. Palvelusopimukset tehdään asiakkaiden kanssa ja tehtäväkuvia tarkastellaan. Toimintalaskentaa tarkastellaan vuosittain ja tuotteistaminen tehdään valmiiksi. Siivouksen mitoitukset pidetään ajan tasalla. Kaikesta ylimääräisestä luovutaan ja keskitytään perustehtävään. Kuljetusten osalta sopimukset ostopalveluista ovat voimassa 31.7.2016 saakka. Ateriapalvelukuljetusten kehittämiseksi on perustettu työryhmä suunnittelemaan ja kehittämään kuljetus toimintaa 1.8.2016 alkaen. Oma toimintaa tehostetaan. Toiminta jatkuu omana toimintana.

Taloudelliset vaikutukset

Toiminnan tehostamisella ja yhtenäistämällä tavoitteet säästöille ovat yhteensä molemmissa kunnissa 250 000€, josta puhtauspalvelut 100 000€ ja ruokapalvelut 150 000€. Tavoite on kunnianhimoinen, varsinkin kun ruokapalvelut tekivät vuonna 2013 säästöä jo noin 80 000€ toiminnan muutoksilla ja hankintoja tehostamalla.

3.3.5. Maankäyttö

Nykytilan kuvaus

Viitasaarella ja Pihtiputaalla hoidetaan kaavoitusta sekä omana toimintana, että ostopalveluna resurssien mukaan. Mittaukset tehdään pääosin omana työnä joitakin erikoistöitä lukuun ottamatta. Henkilöresursseja Viitasaarella on maanmittausteknikko, piirtäjä ja mittamies sekä lisäksi aluearkkitehdin työpanoksesta 25 %. Pihtiputaalla aluearkkitehti 75 %, kartoittaja ja mittamies.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Viitasaarella ja Pihtiputaalla suurimmat rantayleiskaavat ovat tehty 2015,2016. Kaavoituksen painopiste tulee molempien kuntien taajamien kaavoitukseen, kuten osayleiskaavojen laatiminen ja vanhentuneiden kaava-alueiden uudelleen kaavoitukset. Kaavoitustoimenpiteiden joustavuus ja nopeus esim. elinkeinoelämän hankkeissa on säilytettävä. Kaavamuutoksia niin asemakaavojen, kuin myös yleiskaavojen päivityksiä tulee olemaan jatkossakin jatkuvasti vireillä, vaikkei uusia kaavoja enää merkittävästi tulisikaan. Jatkossa myös ostopalveluita voidaan käyttää täydentämään omaa resurssia.

Toimenpide-esitykset

Kaavoituspäällikön virkaa ei täytetä. Tehtävät siirretään osittain muille viranhaltijoille ja työntekijöille. Teknisen toimen toimialajohtaja hoitaa osan kaavoitustehtävistä.

Taloudelliset vaikutukset

Henkilövähennys (kaavoituspäällikkö) tuo kunnille säästöä yhteensä noin 65 000 € suhteessa 60/40.

3.3.7. Yhteenvedo

Teknisessä toimessa voidaan tulevaisuudessa harkita siirtymistä ostopalveluihin seuraavien toimintojen osalta:

- kiinteistönhoito osittain (ostopalvelujen arvo noin 400 000 €)
- ruoka- ja puhtauspalvelut osittain (ostopalvelujen arvo noin 1 500 000 €).

Muut toiminnot tuotetaan nykymallin mukaan käyttämällä ostopalveluja rinnan oman tuotannon kanssa. Olennaisinta talouden kannalta on luopua kaikista niistä kiinteistöistä, joita omassa toiminnassa ei tarvita.

3.4. Keskushallinto ja tukipalvelut

3.4.1. Tukipalvelut

Nykytilan kuvaus

Tukipalveluihin kuuluu talous- ja henkilöstöhallinto, arkistotoimi, it-palvelut sekä neuvonta kummassakin kunnassa. Taloushallinnon palvelut on keskitetty Pihtiputaan kuntaan, muut tuotetaan hajautetusti.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Henkilöstöhallinnon, taloushallinnon ja it-palvelut voidaan tuottaa joko omana toimintana tai ostaa ulkopuolelta esim. toisilta kunnilta tai ko. palveluja tuottavilta yrityksiltä, samoin puhelinvaihteen hoitaminen. Ainoastaan arkistotoimen hoitaminen vaatii osittain palvelujen tuottamista ko. kunnassa. Samoin myös neuvonnan hoitaminen, mikäli se halutaan palvelupisteenä säilyttää. Talous- ja henkilöstöhallinnon sekä it-palvelujen osalta ne voidaan ulkoistaa, mutta palvelujen ostajan rooli ja asiantuntemus tulee vastuuttaa jollekin organisaatiossa, samoin kuin viranomaistehtävät, esim. henkilöstöhallinnossa paikallisneuvottelujen käyminen, yhteiset ohjeistukset.

Taloushallinto- ja palkanlaskentapalvelut saataisiin hankittua ostopalveluina, mutta palveluiden hinta nousisi. Tällä hetkellä talous- ja henkilöstöhallintopalvelut toimivat erittäin kustannustehokkaasti, mutta organisaatio on haavoittuva avaintehtävien hoidon kannalta, mikäli sattuisi pitkäaikaisia poissaoloja avainhenkilöille. It tukipalvelut tulee jatkossakin hoitaa lähipalveluna, joten kustannussäästöjä ei tältä osin muodostuisi.

3.4.2. Keskushallinto/ Viitasaari

Nykytilan kuvaus

Kaupunginhallituksen alaisen keskushallinnon yleistehävänä on huolehtia ja vastata kaupunginvaltuuston ja -hallituksen sekä keskusvaalilautakunnan toimialaan kuuluvien asioiden valmistelusta ja toimeenpanosta, lainsäädännöllisistä viranomaistehtävistä sekä eri toimintojen strategisesta johtamisesta. Palvelualue huolehtii elinkeino- maaseutu- ja matkailupalveluiden järjestämisestä, konserni- ja omistajaohjauksesta sekä -valvonnasta, yleisistä kehittämisasioista, kuten elinvoiman ja vetovoiman kehittämisestä, seutuyhteistyöstä sekä muusta sidosryhmäyhteistyöstä, demokratiapalveluista (kuten aloitteet, demokratiatilat, vanhus- ja vammaisneuvostot, mökkiläisfoorumi, kyläkokoukset) ja edunvalvonnasta.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

V. 2014 käynnistyneen kuntarakenneselvityksen tuloksena Kannonkosken, Kinnulan, Kivijärven ja Pihtiputaan kuntien sekä Viitasaaren kaupungin valtuustot päättävät kesällä 2015 mahdollisista kuntaliitoksista ja yhteistyön syventämismalleista. Saarijärven – Viitasaaren seutukunnan kuntien yhteistyötä, kehittämistä ja edunvalvontaa hoidetaan seutuedustajiston ja seutujohtoryhmän avulla.

Elinkeinojen ja maaseudun kehittämispalveluita sekä matkailupalvelut ostetaan kehittämissyhtiö Witas Oy:ltä, jossa kaupunki on osakkaana. Yritysten toimitilapalvelut tuottaa kaupungin oma tytäryhtiö Wiitaseudun Yrityspalvelu Oy, jolle keskushallinto myy kehittämissjohtajan työpanosta.

Maaseutuhallinnon palvelut Viitasaaren kaupunki ostaa Pihtiputaan kunnalta. Viitasaaren kaupunki järjestää ja tuottaa pohjoisen Keski-Suomen kahdeksalle kunnalle ympäristötoimen palvelut.

3.4.3. Keskushallinto/ Pihtipudas

Pihtiputaan keskushallinto (kansalaiskunta) valmistelee kunnanvaltuuston ja -hallituksen sekä keskusvaalilautakunnan käsittelyyn tulevat asiat, toimeenpanee niiden tekemät päätökset sekä hoitaa kunnan yleisiä viestintä- ja tiedotustehtäviä. Kunnanhallitus vastaa välittömässä alaisuudessaan olevien palvelualueiden toiminnasta. Kunnanhallituksen tehtävänä on mm. elinkeinopolitiikan vetovastuu, maapolitiikan johtaminen, yleiset kunnan toiminnan kehittämistehtävät, henkilöstöpolitiikan johtaminen, kuntatalouden johtaminen ja kuntakonsernin johtaminen.

Elinkeinojen ja maaseudun kehittämispalveluita sekä matkailupalvelut ostetaan kehittämissyhtiö Witas Oy:ltä, jossa kunta on osakkaana. Aluekehittämisen kannalta mainittava yhteistyöfoorumi on myös Saarijärven-Viitasaaren seudun johtoryhmä.

3.4.4. Yhteenveto

Keskushallinnon tehtävät ovat pääsääntöisesti hallintopalveluja ja viranomaistehtäviä, jotka tuotetaan jatkossakin omalla toimintana.

4. Yhteenveto palvelutuotannon muutoksista ja uusista tuotantotavoista

4.1. Perusturva

- a. Painopiste avopalveluissa.
- b. Palvelusetelitoimintaa laajennetaan edelleen asumispalveluissa ja kotihoidossa
- c. Laboratorio- ja röntgenpalvelut järjestetään omalla toimintana toistaiseksi.
- d. Työterveyshuollon palvelut tuotetaan edelleen omalla toimintana.
- e. Henkilöstön työhyvinvointiin kiinnitetään huomiota.
- f. Valmistaudutaan sosiaali- ja terveydenhuollon järjestämislakimuutokseen.

4.2. Sivistystoimi

- a. Kolmatta sektoria hyödynnetään liikunta-, kulttuuri- ja nuorisotoimissa.

4.3. Tekninen toimi

- a. Teknisessä toimessa harkitaan siirtymistä ostopalveluihin seuraavien toimintojen osalta:
 - kiinteistöhoito osittain (arvo noin 400 000 €)
 - ruoka- ja puhtauspalvelut osittain (arvo noin 1 500 000 €).
- b. Tyhjiä kiinteistöistä, joita ei omalla toiminnassa, tarvittaessa luovutaan.

4.4. Keskushallinto ja tukipalvelut

- a. Ei muutoksia valtuustokaudella.

4.5. Tulevaisuuden muutokset/vaatimukset

- palvelutuotannon ennustettavuutta lisätään sen suhteen, onko toiminta tulevaisuudessa kuntien omaa tuotantoa vai käytetäänkö ostopalveluja (määrälliset osuudet) kuinka paljon nykyistä enemmän
- palvelutarpeen painopisteen muuttuminen sivistystoimesta sosiaali- ja terveystoimeen
- palvelusetelin käytön lisääminen
- palvelutuotannon pohjan laajentaminen ja yrittäjyyden lisääminen
- toimialojen välisen yhteistyön lisääminen, jota kautta voidaan löytää synergiaetuja
- sosiaali- ja terveydenhuollon sähköisten palvelujärjestelmien käyttöönotto
- sisäisen palvelutuotannon yhteensovittaminen tilaajan kanssa
- ylikunnallinen hankintaorganisaatio, -yhteistyö

4.6. Henkilöstön työn tuottavuuden/ vaikuttavuuden nostaminen

Henkilöstön työn tuottavuuden/ vaikuttavuuden nostaminen uusilla tuotantotavoilla vuosien 2013 – 2017 aikana mm. seuraavilla toimenpiteillä

*henkilöstön työajan käytön tehokkuus

- optimointiselvitykset

- työkyvyttömyysjaksojen lyhentäminen
- henkilöstösuunnittelu ja henkilöstön mitoittaminen palvelutarpeen muutosten mukaisesti
- henkilöstön osaamisen kehittäminen
- määrällisten tavoitteiden asettaminen, esim. asiakasta/päivä
- henkilöstön palkitsemisjärjestelmien kehittäminen

5. Seuranta ja arviointi

Palvelustrategian toteuttamisen seurannassa tärkein rooli on **Wiitaunionin johtoryhmällä**.

Toimialajohtajat seuraavat palvelustrategian toteuttamista hallintoalallaan niin, että palvelustrategia arvioidaan **lautakunnissa** sekä toimintakertomusta että tulevan vuoden talousarviota laadittaessa. Palvelustrategia päivitetään vuosittain keväisin.

Kunnanvaltuustot ja -hallitukset sekä kuntajohtajat vastaavat palvelutuotannon kokonaisuohjauksesta konsernitason tasolla.

Hankintojen, tarjouspyyntöjen ja kilpailuttamisen kehittämiseksi hyväksytään erillinen päivitetty Wiitaunionin hankintaohje ja hankintoja sekä kilpailuttamista kehittää hankintatyöryhmä.

Ympäristötoimen palvelut

Hallinto

Nykytilan kuvaus

1.1.2013 käynnistyi 8 kunnan muodostama Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimi, jonka tehtävänä on vastata alueellisesti terveysvalvonnan, eläinlääkinnän ja eläinsuojelun lakisääteisistä tehtävistä. Lisäksi yhteistoiminta-alueen ympäristötoimeen kuuluu 5 kunnan ympäristönsuojelu ja 4 kunnan rakennusvalvonta.

Ympäristötoimen yhteistoiminnan järjestämistä varten perustettiin yhteiseksi toimielimeksi kuntalain 77 §:n mukainen lautakunta, jossa on 12 jäsentä. Sopijakunnat ovat Viitasaari, Pihtipudas, Saarijärvi, Karstula, Kinnula, Kyyjärvi, Kannonkoski ja Kivijärvi. Lautakunta toimii Viitasaaren kaupungin organisaatiossa ja on nimeltään ympäristölautakunta.

Asioiden käsittelyssä oikeus päätöksentekoon rajautuu käsiteltävien asioiden perusteella yhteistoimintasopimuksen mukaisesti.

Ympäristöterveysvalvonta, eläinlääkintä ja eläinsuojelu

Päätöksentekoon oikeuttavat kunnat ja jäsenmäärät;

Saarijärvi (2 jäsentä), Viitasaari (2 jäsentä), Pihtipudas (2 jäsentä), Karstula (2 jäsentä), Kinnula (1 jäsen), Kyyjärvi (1 jäsen), Kannonkoski (1 jäsen) ja Kivijärvi (1 jäsen). Jäseniä yhteensä 12.

Ympäristönsuojelu

Päätöksentekoon oikeuttavat kunnat ja jäsenmäärät;

Viitasaari (2 jäsentä), Pihtipudas (2 jäsentä), Kannonkoski (1 jäsen), Kivijärvi (1 jäsen) ja Kyyjärvi (1 jäsen). Jäseniä yhteensä 7.

Rakennusvalvonta

Päätöksentekoon oikeuttavat kunnat ja jäsenmäärät;

Viitasaari (2 jäsentä), Pihtipudas (2 jäsentä), Kannonkoski (1 jäsen) ja Kivijärvi (1 jäsen).

Jäseniä yhteensä 6.

Ympäristötoimen hallinnosta vastaa ympäristötoimen toimialajohtaja. Hän toimii myös ympäristölautakunnan kaikkien toimialaan liittyvien toimintayksiköiden osalta.

Ympäristötoimessa on yksi kokopäiväinen kanslisti, joka toimii lautakunnan sihteerinä. Kanslistin työaika on jaettu 60 % hallinnon osuuteen sekä 10 % kuhunkin neljään eri toimintayksikköön.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Yhteistoiminta-alueen ympäristöhallinto on osoittautunut 2 vuoden toiminta-aikansa puitteissa toimivaksi ratkaisuksi. Yhteistoimintaan kuuluvien kuntien kustannusosuuksia on saatu pienemmäksi kahden vuoden toiminnan aikana järjestelemällä toimintoja tehokkaammiksi ja toimivimmiksi. Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen toiminta on osoittanut, että yhteistoimintamallilla tuotetut palvelut ovat kustannuksiltaan edullisimpia ja tehokkaampia, kuin yksittäisten kuntien tuottamat vastaavat palvelut. Lisäksi viranhaltijoiden vuosilomien järjestelyillä on voitu tuottaa palvelut läpi vuoden, ilman vuosilomaseisokkeja.

Palveluiden järjestämistä ja tuottamistapaa tehostetaan edelleen sähköisten järjestelmien myötä. Yhteistoiminnan ennakoidaan laajentuvan tulevaisuudessa rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun osalta.

Toimenpide-esitykset

Käydään neuvotteluja Pohjoisen Keski-Suomen kuntien kanssa rakennusvalvonnan ja ympäristönsuojelun kytkemiseksi yhteiseen ympäristötoimeen myös nyt vielä toiminnasta poissa olevien kuntien kanssa.

Kehitetään kaikissa työyksiköissä sähköistä asiointia ja arkistointia.

Sopeutetaan eläinlääkinnän resurssit vastaamaan nykytarvetta ja huomioiden muutokset tulevaisuudessa.

Taloudelliset vaikutukset

Toimenpiteillä syntyy taloudellisia säästöjä palveluja heikentämättä.

Rakennusvalvonta

Kunnat: Viitasaari, Pihtipudas, Kannonkoski, Kivijärvi ja (Kyyjärvi)

Nykytilan kuvaus

Rakennusvalvonta on lakisääteistä viranomaistoimintaa joista Maankäyttö- ja rakennuslaki, maankäyttö- ja rakennusasetus ja Suomen rakentamismääräyskokoelma säätelee suurimman osan. Lisäksi rakennusvalvonnalle tehtäviä määrääviä muita lakeja ovat mm. postilaki, asuntokauppa-

laki, viestintämarkkinalaki, laki kadun ja eräiden yleisten alueiden kunnossa- ja puhtaanapidosta, valmiuslaki, pelastuslaki, maantielaki, laki verotusmenettelystä ja laki eräiden rakennustuotteiden tyyppihyväksynnästä. Lisäksi on kunnan rakennusvalvonnalle siirtämiä lakisääteisiä tehtäviä ja kuntalaisten palvelutehtävät moninaisissa rakentamiseen ja muihin tehtäviin liittyvissä ongelmatilanteissa.

Rakennusvalvonnan tehtävänä on huolehtia lainsäädännössä rakentamiselle ja rakennetulle ympäristölle asetettujen tavoitteiden kuten kaavoituksen, hyvän kaupunkikuvan, turvallisuuden, terveellisuuden ja tarkoituksenmukaisuuden vaatimusten noudattamisesta. Tavoitteena on edistää hyvää rakennustapaa ja ympäristöönsä sopeutuvan laadukkaan rakennuskannan syntymistä. Rakennusvalvontatoimistolle on kuulunut myös korjausneuvojan tehtävät. Lisäksi rakennustarkastajan tehtäviin on kuulunut maankäyttö- ja rakennuslain alaiset ympäristölautakunnan käsittelyyn menevien poikkeamislupien valmistelutehtävät.

Rakennusvalvonnassa on kolme rakennustarkastajaa sekä kokopäiväinen kanslisti/lupasihteeri. Rakennustarkastajista yksi on hoitanut Viitasaaren tehtäviä, yksi Pihtiputaan ja yksi Kannonkosken, Kivijärven ja kesästä 2014 lähtien Kyyjärven tehtäviä. Loma-aikoina on sijaistettu toisia tarpeen mukaan.

Vuoden 2013 aikana on valmisteltu ja saatu voimaan Kannonkosken kunnan, Kivijärven kunnan, Pihtiputaan kunnan ja Viitasaaren kaupungin yhteinen rakennusjärjestys.

Rakennusvalvonnan toiminnan tavoitteet:

1. Elinkeinoelämän uudistumiskykyä tuetaan / Lupapäätösten aikataulu ja valmistelun tehokkuus.
2. Asiakaslähtöisen palvelun tuottaminen kustannustehokkaasti / Henkilöstön monipuolista osaamista ylläpidetään. Rakennusvalvontakäytäntöjen yhtenäistäminen yli kuntarajojen.
3. Keskeneneräisten rakennusten valmistuminen / loppukatselmusten pitäminen sekä tarvittaessa uudelleen luvittaminen.

Keskeneneräisiä rakennuksia oli Viitasaarella vuoden 2013 lopussa 696 kpl, Pihtiputaalla 215 kpl, Kannonkoskella 263 kpl ja Kivijärvellä 266 kpl.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

1. Lupapäätösten käsittelyjen aikataulu pidetään mahdollisimman lyhyenä. Rakennusluvut pyritään käsittelemään 1 – 2 viikon aikana vuoden ajasta riippuen.
2. Pohjoisen Keski-Suomen yhtenäinen rakennusjärjestys hyväksytty vuoden 2013 aikana. Rakennusjärjestystä päivitetään muuttuvan lainsäädännön ja paikallisten tarpeiden mukaan. Rakennustarkastajat osallistuvat maakunnallisiin ja valtakunnallisiin koulutus- ja ohjaustilaisuuksiin.
3. Rakennustarkastajien lomajärjestelyt järjestetään siten, että vähintään yksi rakennustarkastaja on aina tavoitettavissa, myös kesälomien ja kuntien sulkuaikojen aikana.
4. Vanhentuneita tai vanhentumassa olevia rakennuslupia käydään järjestelmällisesti läpi, joko kirjeitse tai puhelimitse, sekä ryhdytään asian vaatimiin toimenpiteisiin.
5. Sähköistä asiointia ja sähköistä arkistointia ryhdytään kehittämään taloudellisten resurssien puitteissa.

Toimenpide-esitykset

Palveluiden järjestämistä ja tuottamistapaa koskevat toimenpiteet viedään kaikilta osin käytäntöön.

Rakennusvalvonnan sähköistä asiointia ja sähköistä arkistointia ryhdytään kehittämään. Rakennusvalvonnan kanslistin toimenkuvaa laajennetaan ja muutetaan monipuolisemmaksi nykyisestä.

Taloudelliset vaikutukset

Toimenpiteillä syntyy taloudellisia säästöjä palveluja heikentämättä.

Ympäristönsuojelu

Kunnat: Viitasaari, Pihtipudas, Kannonkoski, Kivijärvi ja Kyyjärvi

Nykytilan kuvaus

Ympäristönsuojelun tehtäviin kuuluu kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen lupa- ja valvontaviranomaistehtävät sekä ympäristönsuojelun edistäminen ohjauksella, neuvonnalla ja tiedottamisella. Myös lausuntojen antaminen muille viranomaisille kuuluu tehtäviin.

Ympäristönsuojeluviranomaisena toimii ympäristölautakunta. Lautakunta on delegoinut osan päätäntävallastaan viranhaltijoille. Viranhaltijoina toimii kaksi ympäristösihteeriä, joiden toimitukset sijaitsevat Viitasaaren ja Saarijärven kaupungintaloilla. Ympäristösihteereiden toiminta-alueet on jaettu Kannonkosken, Karstulan ja Kyyjärven kattavaan alueeseen sekä Pihtiputaan ja Viitasaaren muodostavaan alueeseen.

Ympäristönsuojelun toiminnalliset tavoitteet:

- Luontotyyppien sekä kasvi- ja eläinlajien suojelun edistäminen
- Luonnonvarojen kestävä käytön edistäminen
- Ympäristön pilaantumisen vähentäminen lupa-, valvonta- ja neuvontatoimin
- Jätteiden määrän vähentäminen ja hyötykäytön edistäminen
- Vesiensuojelun ja -kunnostusten edistäminen
- Ympäristön tilan seuranta ja tiedotus, ympäristövastuullisuuden lisääminen
- Luonnon virkistyskäytön edistäminen, luontokohteiden huolinta ja kehittäminen

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen yhteistoiminnan ennakoidaan laajentuvan tulevaisuudessa myös ympäristönsuojelun osalta. Ainakin Kinnula on ilmoittanut tulevansa mukaan yhteistoimintaan lähivuosina.

Palvelut tullaan tuottamaan kaikille yhteistoiminnassa mukana olevat kunnat mahdollisimman tasapuolisesti, vaikka toimistoja ei ole mahdollista järjestää kaikkiin kuntiin.

Valvontamaksut tulevat käyttöön lähivuosina.

Toimenpide-esitykset

Ympäristönsuojelun sähköinen valvontaohjelma pyritään hankkimaan lähivuosina.

Taloudelliset vaikutukset

Toimenpiteillä syntyy taloudellisia säästöjä palveluja heikentämättä.

Ympäristöterveysvalvonta

Kunnat: Saarijärvi, Viitasaari, Pihtipudas, Karstula, Kinnula, Kyyjärvi, Kannonkoski ja Kivijärvi

Nykytilan kuvaus

Ympäristöterveysvalvonnan tehtäviin kuuluu elintarvike-, terveydensuojelu-, kuluttajaturvallisuus- ja tupakkalain mukaiset viranomaistehtävät.

Ympäristöterveysvalvonnassa on 5 ympäristötarkastajan virkaa. Kaksi ympäristötarkastajaa on Viitasaaren kaupungintalolla ja kolme Saarijärven terveysasemalla.

Ympäristöterveysvalvontaan laadittiin vuoden 2014 aikana laatukäsikirja, joka hyväksyttiin ympäristölautakunnassa.

Laatukäsikirjan sisältö otsikkotasolla:

- 1 Laaturjestelmän kuvaus
- 2 Pohjoisen Keski-Suomen Ympäristötoimi
- 3 Henkilöstö ja vastualueet
- 4 Henkilökunnan pätevyys ja koulutus
- 5 Tavoitteet
- 6 Viranomaisten välinen yhteistyö
- 6.1 Yhteistyö keskusviranomaisen ja aluehallintovirastojen kanssa ja elintarvikevalvonnan organisointi
- 6.2 Yhteistyölaboratoriot
- 7 Valvontasuunnitelma
- 8 Elintarvikevalvonta
- 8.1 Toimijan ilmoitus- ja hakemuslomakkeet
- 8.2 Elintarvikehuoneistoilmoituksen ja laitoshakemuksen käsittely
- 8.3 Ympäristötarkastajien ja eläinlääkäreiden tarkastuslomakkeet
- 8.4 Suunnitelmallinen valvonta
- 8.5 Akuutti valvonta
- 8.6 Ohjaus ja neuvonta
- 8.7 Näytteenotto
- 8.8 Riskiarviointi
- 8.9 Valvonnan maksullisuus
- 9 Erityistilanteisiin varautuminen
- 10 Pakkokeinot
- 10.1 Kuuleminen
- 10.2 Määräykset ja kiellot
- 10.3 Elintarvikkeen poistaminen markkinoilta
- 10.4 Haltuunotto
- 10.5 Elintarvikehuoneiston hyväksymisen peruuttaminen
- 11 Laaturjestelmän arviointi
- 12 Liitteet

Vuodelle 2015 tehty ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelma

Ympäristöterveysvalvonnan lainsäädännön mukaan kunnallisten valvontaviranomaisten suorittaman valvonnan yhdenmukaistamiseksi kunnan tulee laatia ja hyväksyä säännöllistä valvontaa koskevat valvontasuunnitelmat. Valvontasuunnitelmista on säädetty terveydensuojelulain (763/1994) 6 §:ssä, elintarvikelain (23/2006) 48 §:ssä, kuluttajaturvallisuuslain (920/2011) 22 §:ssä, ja toimenpiteistä tupakoinnin vähentämiseksi annetun lain (693/1976; tupakkalaki) 14 a §:ssä. Edellä mainittuihin lainkohtiin perustuvat suunnitelmat muodostavat *kunnan ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelman*.

Kunnan viranomaisen valvontatoiminnasta säädetään edellä mainittujen lakien lisäksi mm. rehu- ja elintarvikelainsäädännön sekä eläinten terveyttä ja hyvinvointia koskevien sääntöjen mukaisuuden varmistamiseksi suoritetusta virallisesta valvonnasta annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa EY N:o 882/2004 (ns. valvonta-asetus) ja ihmisravinnoksi tarkoitettujen eläinperäisten tuotteiden virallisen valvonnan järjestämistä koskevasta erityissäännöksistä annetussa Euroopan parlamentin ja neuvoston asetuksessa EY N:o 854/2002 (ns. eläimistä saatavien elintarvikkeiden valvonta-asetus).

Kunnan ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelma on tarkistettava tarvittaessa, käytännössä vuosittain. Tarkempia säännöksiä kunnan valvontasuunnitelman sisällöstä, valvontasuunnitelman mukaisista tarkastuksista, valvontakohteitten tarkastustiheydestä, näytteenotosta ja valvontasuunnitelman toteutumisen arvioinnista annetaan kunnan ympäristöterveydenhuollon valvontasuunnitelmaa koskevassa valtioneuvoston asetuksessa 665/2006.

1.2.2006 voimaan astuneen lääkelain muutoksen myötä tupakoinnin lopettamiseen tarkoitettuja nikotiinivalmisteita on saanut myydä apteekkien lisäksi tupakkaa myyvistä kaupoista, huoltoasemilta ja kioskeista. Nikotiinivalmisteiden vähittäismyynnin valvonnan osalta lääkelaisissa viitataan tupakkalakiin. Vaikka voimassa olevassa lainsäädännössä ei ole vaatimusta nikotiinivalmisteiden valvonnan sisällyttämisestä kunnan ympäristöterveysvalvonnan valvontasuunnitelmaan, on ko. valmisteita koskeva osio sisällytetty tähän suunnitelmaan.

Valvontasuunnitelman sisältö otsikkotasolla

1. Yleistä
 - 1.1 Lainsäädännöstä
 - 1.2 Valvonnan maksullisuus
 - 1.3 Valtakunnalliset valvontaohjelmat
 - 1.4 Valvontaviranomainen yhteistoiminta-alueella
 - 1.5 Valvontasuunnitelman valmistelusta
2. Määritelmät
3. Valvontakohteet
 - 3.1 Elintarvikevalvontakohteet
 - 3.2. Kuluttajaturvallisuusvalvontakohteet (aiemmin Tuoteturvallisuusvalvonta-kohteet)
 - 3.3. Terveydensuojelun valvontakohteet
 - 3.4 Kemikaalilain mukaiset valvontakohteet
 - 3.5 Tupakkalain mukaiset kohteet sekä nikotiinivalmisteiden vähittäismyyntipisteet
4. Valvontakohteiden riskiarviointi ja tarkastustiheyksien määrittäminen
5. Valvonnan painopistealueet, projektit ja toimintaympäristön muutokset
 - 5.1 Omat painopistealueet
 - 5.2 Valtakunnallisten valvontaohjelmien painopistealueet, projekti, teema-alueet

6. Tarkastussuunnitelma ja tarkastusten sisältö
- 6.1 Elintarvikevalvonta
- 6.2 Kuluttajaturvallisuusvalvonta
- 6.3 Terveysturvallisuus
- 6.4 Tupakkavalvonta
- 6.5 Nikotiinivalmisteiden myynnin valvonta
7. Näytteenotto- ja tutkimussuunnitelma
- 7.1 Laboratoriot
8. Varautuminen terveysvaaratilanteisiin ja epidemioiden selvittämiseen
9. Viestintä
10. Valvonnan voimavarat
11. Suunnitelman toteutumisen seuranta
12. Kehitysnäkymät

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimen organisaation osalta ympäristöterveydenhuollon toiminnan laajuus on siinä mittakaavassa, mihin toiminta alkuperäisesti jo suunniteltiin. Toimintaa kehitetään edelleen suunnitelmallisuuden ja riskiperusteiden kartoitusten kautta.

Toimenpide-esitykset

Henkilöstön erityisosaamista kehitetään ja hyödynnetään koko toimialueella.

Taloudelliset vaikutukset

Toimenpiteillä annettavat palvelut paranevat kustannuksia lisäämättä.

Eläinlääkintä

Kunnat: Saarijärvi, Viitasaari, Pihtipudas, Karstula, Kinnula, Kyyjärvi, Kannonkoski ja Kivijärvi

Nykytilan kuvaus

Vuoden 2013 alusta aloitti Pohjoisen Keski-Suomen Ympäristötoimen yhteisalue toimintansa, johon myös kunnallinen eläinlääkintähuolto kuuluu. Yhteistoiminta-alueella on 8 kunnaneläinlääkärin virkaa ja yksi valvontaeläinlääkärin virka. Kaksi kunnaneläinlääkäriä oli vuoden 2014 lopussa osa-aikaeläkkeellä. Heidän tuuraukset hoidettiin tehtävään palkatuilla osa-aikaisilla eläinlääkäreillä. Lisäksi yhteistoiminta-alueella on työskennellyt useita eläinlääkäreiden loma- ja päivystysvapaasijaisia.

Valvontaeläinlääkäri irtisanoutui 31.10.2014 lähtien. Viran täyttö on pantu vireille.

Eläinlääkintähuoltoon kuuluvina velvollisuuksina eläinlääkärit ovat huolehtineet peruseläinlääkäripalvelujen järjestämisestä hyötyeläinten ja muiden kotieläinten terveyden- ja sairaudenhoitossa, eläimistä saatavien elintarvikkeiden alkutuotannon terveydellisestä valvonnasta ja tarkastuksesta sekä eläintenpitoon liittyvästä terveydellisestä valvonnasta tartuntojen leviämisen ehkäisemiseksi, kunnan tehtäväksi säädetystä lihantarkastuksesta ja maidontarkastuksesta ja eläinsojeluista.

Valvontaeläinlääkärin tehtäviin kuuluu eläinsuojelusta ja eläintautivalvonnasta vastaaminen koko Pohjoisen Keski-Suomen Ympäristötoimen alueella.

Suurelänpäivystysalueita on ollut kaksi. Toinen koskee Saarijärven, Karstulan, Kyyjärven, Kannonkosken ja Kivijärven aluetta. Päivystystä on jouduttu pyörittämään pääsääntöisesti kolmen viran kesken, koska Matti Ikkala ja Pekka Snellman-Junna ovat osa-aikaeläkkeellä. Tämä on johtanut liian tiheisiin päivystysvuoroihin. Ulkopuolisia päivystäjiä on käytetty aina silloin, kun heitä on saatu töihin. Toinen päivystysalue on Kinnulan, Viitasaaren ja Pihtiputaan alueella ja päivystysvuoro on jaettu 4 eläinlääkärin kesken. Ulkopuolisia päivystäjiä on myös käytetty.

Päivystysaikaan pieneläimiä on voinut lähettää maakunnalliseen keskitettyyn pieneläinpäivystykseen Jyväskylään Tuhajalka- nimiselle klinikalle. Pieneläinpäivystys on Jyväskylän ylläpitämä.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Vuoden 2015 alusta otetaan eläinlääkinnän vastaanotoilla käyttöön klinikkamaksut. Klinikkamaksut on porrastettu toimenpiteen vaativuuden mukaan kolmeen luokkaan.

Lisäksi käynnistetään vuoden 2015 alusta maksullinen päivystyspuhelinpalvelu. Subventioita pienennetään myös. Toimenpiteillä katetaan talouden tasapainottamisesta johtuvia säästövaatimuksia.

Kunnaneläinlääkäreiden lukumäärää suhteessa vähenevään tuotantotilojen lukumäärään joudutaan tarkastelemaan jatkossa.

Voitaisiinko koko toiminta-alueen päivystys hoitaa yhden päivystysalueen varassa, joudumme myös tarkastelemaan.

Toimenpide-esitykset

Seurataan palvelujen tarvetta nykyiseen resurssiin ja ryhdytään muutosten edellyttämiin toimenpiteisiin.

Taloudelliset vaikutukset

Toimenpiteillä syntyy taloudellisia säästöjä palveluja heikentämättä.

Eläinsuojelu

Kunnat: Saarijärvi, Viitasaari, Pihtipudas, Karstula, Kinnula, Kyyjärvi, Kannonkoski ja Kivijärvi

Nykytilan kuvaus

Eläinsuojelu

Alueellisten ja paikallisten eläinsuojeluviranomaisten tehtävänä on valvoa, että eläimiä kohdellaan eläinsuojelusäädösten mukaisesti. Eläinsuojelulain ja sen nojalla annettujen säännösten ja määräysten noudattamista valvotaan eläinsuojelutarkastuksissa. Tarkastajalla on oikeus eläimen, sen pitopaikan tai kuljetusvälineen tarkastamiseen. Tarkastajalla on oikeus tarkastaa myös eläimelle tarkoitettu ruoka ja juoma sekä eläimen hoidossa käytetyt välineet ja varusteet.

Lievien eläinsuojelullisten epäkohtien korjaamiseksi tarkastuksen suorittaja antaa eläimen omistajalle ohjeita ja neuvoja, joilla pyritään edistämään eläimen hyvinvointia. Mikäli tarkastuksessa havaitaan säädösten laiminlyöntejä, eläimen omistajalle annetaan kielto jatkaa määräysten vastaista toimintaa tai määräys korjata eläinten olosuhteet annetussa määräajassa. Määräajan umpeuduttua kohteeseen tehdään uusintatarkastus, jolla valvotaan, että määräystä on noudatettu. Tarvittaessa annettua päätöstä voidaan tehostaa aluehallintoviraston antamalla uhkasakolla tai uhalla, että määrätyt toimenpiteet teetetään laiminlyöjän kustannuksella.

Eläinsuojelulain mukaan viranomaiset voivat tarkastuskäynnillä ryhtyä omistajan kustannuksella myös välittömiin toimenpiteisiin eläinten hyvinvoinnin turvaamiseksi, mikäli eläinsuojelulliset syyt niin vaativat. Lemmikkieläinten vakavissa laiminlyöntitapauksissa päädytään useimmiten eläinten kiireelliseen haltuunottoon. Tuotantoeläimille järjestetään ensiapuna ruokaa ja juomaa sekä hoitaja paikan päälle, tai vaihtoehtoisesti järjestetään hoitoa muualla. Mikäli eläinten hoito ei ole mahdollista tai tarkoituksenmukaista, ne voidaan myydä, viedä teuraaksi tai lopettaa paikan päällä.

Törkeä eläinsuojelurikos, eläinsuojelurikos ja lievä eläinsuojelurikos ovat rikoslain alaisia tekoja. Jos henkilö tuomitaan eläinsuojelurikoksesta, voidaan hänet samalla tuomita menettäneeksi oikeutensa omistaa, pitää tai hoitaa eläimiä. Eläintenpitokielto voi olla joko määräaikainen tai pysyvä.

Tarkastukset voidaan jaotella:

- a) Säännöllisiin vuositarkastuksiin ja käyttöönottotarkastuksiin
- b) Muihin eläinsuojelukäynteihin (epäilyyn perustuvat, uusintatarkastukset ym.)

Eläintautien torjunta

Eläintautien vastustamisen ylin johto kuuluu maa- ja metsätalousministeriölle (MMM).

Elintarviketurvallisuusvirasto Evira ohjaa ja valvoo keskushallinnon viranomaisena lainsäädännön toimeenpanoa ja noudattamista.

Aluehallintovirastoissa läänineläinlääkärit puolestaan huolehtivat lainsäädännön täytäntöönpanosta ja noudattamisen valvonnasta toimialueellaan. Manner – Suomessa on kuusi aluehallintovirastoa, jotka toimivat kahdessatoista toimipaikassa. Ahvenanmaalla vastaavana viranomaisena toimii Ahvenanmaan maakuntahallitus.

Paikallistasolla eläinlääkintähuollon suunnittelusta ja toteutuksesta vastaavat kunnassa tai kuntayhtymässä valvontaeläinlääkärit, kunnaneläinlääkärit ja teurastamoissa tarkastuseläinlääkärit. Helposti leviävien eläintautien vastustamista varten perustetussa kansallisessa valmiuseläinlääkärijärjestelmässä on noin 80 eläinlääkärinä, jotka kriisitilanteessa ottavat päävastuun toimenpiteiden toteuttamisesta paikallistasolla. Valmiuseläinlääkäreitä koulutetaan säännöllisesti helposti leviävien eläintautien torjuntaan.

Eläintautien vastustamisesta eläimiä EU:n ulkopuolelta tuotaessa vastaavat pääasiassa rajaeläinlääkärit eläinlääkinnällisen rajatarkastuksen yhteydessä. EU-jäsenmaista eläimiä tuotaessa valvonnasta vastaavat läänineläinlääkärit ja kunnaneläinlääkärit.

Eläinten terveyden valvonnassa ei ole muita toimivaltaisia viranomaisia kuin virkaeläinlääkäri omalla toimialueellaan. Kuitenkin myös muu kuin virkaeläinlääkäri on velvollinen ilmoittamaan vakavan eläintaudin epäilystä virkaeläinlääkärille ja ryhtymään taudin leviämisen estämiseksi tarpeellisiin ensitoimenpiteisiin tilalla. Eläintaudin leviämisen estämiseksi voidaan pyytää virka-apua poliisilta, pelastuslaitokselta tai puolustusvoimilta. Tällöin yhteistyön koordinaatiosta vastaa läänineläinlääkäri.

Tarkastukset voidaan jaotella:

- a) Säännöllisiin tarkastuksiin

b) Muihin käynteihin (eläintauti epäilyt, esim. salmonella-epäilyt ym.)

Vierasainevalvonta

Kaikki kansallisen vierasaineohjelman mukaiset näytteet on otettu, joko ympäristötarkastajien tai eläinlääkärien toimesta.

Palveluiden järjestäminen ja tuottamistavat tulevaisuudessa

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimessa täytetään auki tullut valvontaeläinlääkäri virka, jolloin eläinsuojelu- ja eläintautityö tulee lain edellyttämällä tavalla hoidettua.

Toimenpide-esitykset

Pohjoisen Keski-Suomen ympäristötoimessa täytetään auki tullut valvontaeläinlääkäri virka, jolloin eläinsuojelu- ja eläintautityö tulee lain edellyttämällä tavalla hoidettua.

Taloudelliset vaikutukset

Valvontaeläinlääkäri viran hoidosta johtuvat kulut maksaa valtio.